

DYREKCJA GENERALNA LASÓW PAŃSTWOWYCH

**Podsumowanie audytów i kontroli
w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe
weryfikujących nieprawidłowości
z okresu rządów Zjednoczonej Prawicy (2015 – 2023)
ze szczególnym uwzględnieniem lat 2021 - 2023**

Warszawa, wrzesień 2025

1. Wprowadzenie

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe jest największą w Unii Europejskiej organizacją zarządzającą lasami należącymi do Skarbu Państwa. Porządek prawny regulujący funkcjonowanie Lasów Państwowych określa w szczególności:

- a) ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tj. Dz. U. z 2025 r., poz. 567),
- b) Statut Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,
- c) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Lasach Państwowych.

W ramach sprawowanego zarządu Lasy Państwowe prowadzą trwale zrównoważoną gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa. Zarządzają ponad 7,6 milionami hektarów lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, co stanowi około 77 % wszystkich lasów w kraju. Zachowanie, ochrona oraz powiększanie zasobów leśnych w Lasach Państwowych, nie jest obciążeniem dla budżety państwa, a pełnione funkcje przyrodnicze i społeczne równoważone są i finansowane przez produkcję, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu. Tym samym umożliwiające jest ustawowe prowadzenie działalności Lasów Państwowych na zasadzie samodzielności finansowej.

Lasy Państwowe odgrywają kluczową rolę w polskiej gospodarce, generując znaczące dochody związane z gospodarką surowcową. Sprzedaż drewna stanowi jeden z podstawowych elementów działalności tej instytucji, będąc fundamentem funkcjonowania przemysłu meblarskiego, budowlanego, papierniczego i energetycznego. Lasy Państwowe tworzą również rynek pracy dla lokalnych społeczności wykonujących prace gospodarcze w ramach działalności podstawowej LP, zatrudniając bezpośrednio ponad 25 tysięcy osób, a pośrednio wspierając blisko 400 tysięcy miejsc pracy w sektorze usług leśnych i przetwórstwa drewna. PGL LP współpracuje z lokalnymi społecznościami, realizując inwestycje w infrastrukturę oraz wspierając inicjatywy społeczne i edukacyjne. Lasy Państwowe są także znaczącym płatnikiem podatków i danin publicznych, co wpływa bezpośrednio na budżety gmin i powiatów, zwłaszcza w regionach leśnych.

Gospodarowanie na tak dużej powierzchni wymaga umiejętności, aby lasy wypełniały, teraz i w przyszłości, wszystkie ważne ochronne, gospodarcze i społeczne funkcje na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym. Od pracowników Lasów Państwowych wymaga to odpowiedzialnego, profesjonalnego i otwartego działania, ponieważ znaczenie społeczno-gospodarcze Lasów Państwowych jest pochodną szerokiego spektrum działalności gospodarczej, aktywności społecznej i dbałości o zasoby przyrodnicze kraju.

Na terenie zarządzanym przez Lasy Państwowe istnieje również wiele form ochrony przyrody, np. rezerваты przyrody, parki krajobrazowe czy obszary Natura 2000, stanowiące 38 % całkowitej powierzchni gruntów w LP oraz realizowane są

liczne programy i projekty przyrodnicze. Ponadto, Lasy Państwowe od wielu lat upowszechniają wiedzę o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, prowadząc intensywną działalność dydaktyczną z wykorzystaniem obiektów edukacyjnych.

1.1. Cel informacji – potrzeba przejrzystości i odpowiedzialności

Majątek pozostający w zarządzie Lasów Państwowych stanowi własność Skarbu Państwa i jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli. Z tego względu odpowiedzialne i przejrzyste zarządzanie tym mieniem nie jest jedynie formalnym obowiązkiem wynikającym z przepisów prawa, lecz stanowi podstawę społecznego zaufania do instytucji publicznych. Ustawa o lasach nakłada na Lasy Państwowe obowiązek gospodarowania zasobami zgodnie z zasadą trwałego i zrównoważonego rozwoju. Zasada ta obejmuje nie tylko ochronę środowiska, ale także efektywność ekonomiczną i społeczną.

Nieprawidłowe gospodarowanie majątkiem Lasów Państwowych prowadzi do poważnych konsekwencji dla całej gospodarki oraz dla społeczności lokalnych. Straty finansowe Skarbu Państwa wynikające z nieefektywnego wykorzystania majątku, zaniedbań w zarządzaniu nieruchomościami czy zawierania umów na niekorzystnych warunkach wpływają na ograniczenie środków, które mogłyby zostać przeznaczone na realizację innych zadań publicznych. Brak przejrzystości i otwartości w gospodarowaniu majątkiem powoduje utratę zaufania społecznego, prowadzi do eskalacji konfliktów i protestów związanych z zarządzaniem zasobami leśnymi oraz rodzi wątpliwości co do rzetelności i bezstronności podejmowanych decyzji.

Pracownicy Lasów Państwowych, szczególnie ci zajmujący kierownicze stanowiska odpowiadają za racjonalne i efektywne wykorzystanie majątku publicznego, co oznacza konieczność dbałości o każdą złotówkę wydatkowaną z zasobów pozostających w ich zarządzie. Odpowiedzialność ta przejawia się także w konieczności zachowania szczególnej staranności przy podejmowaniu decyzji o sprzedaży, dzierżawie lub najmie nieruchomości, prowadzeniu inwestycji oraz realizacji polityki społecznej i promocyjnej. Lasy Państwowe powinny działać zgodnie z najwyższymi standardami gospodarności, praworządności i etyki, uwzględniając nie tylko interes ekonomiczny, ale także interes społeczny i środowiskowy.

2. Charakterystyka organizacyjna Lasów Państwowych

2.1. Struktura PGL LP

Zgodnie z art. 32 ustawy o lasach Lasy Państwowe są państwową jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, reprezentującą Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia. Zarząd, o którym mowa w przywołanym przepisie, należy rozumieć jako szczególną formę gospodarowania własnością Skarbu Państwa. Wynika to wprost z treści art. 4 ust. 1 i 2 przywołanej ustawy, który wskazuje, że Lasy Państwowe zarządzają lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa w ramach sprawowanego zarządu prowadzą gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi

nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa oraz ustalają jego wartość.

Istotnym elementem działalności Lasów Państwowych jest zasada ich samofinansowania swojej działalności, o czym stanowi art. 50 ust. 1 przywołanej ustawy. Zgodnie z jego treścią Lasy Państwowe prowadzą działalność na zasadzie samodzielności finansowej i pokrywają koszty działalności z własnych przychodów. Przywołana zasada samodzielności skutkuje tym, iż mimo niewątpliwego zaliczenia Lasów Państwowych do grona podmiotów reprezentujących Skarb Państwa i gospodarujących mieniem publicznym (a nawet państwowym), PGL LP nie stanowi elementu sektora finansów publicznych w rozumieniu art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1530).

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe jest jednostką ustrukturyzowaną, w skład której – zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o lasach – wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- 1) Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych będąca biurem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, który kieruje Lasami, nadzoruje i koordynuje działalność Dyrektorów rdLP oraz Dyrektorów zakładów LP o zasięgu krajowym;
- 2) regionalne dyrekcje Lasów Państwowych stanowiące biura poszczególnych Dyrektorów rdLP, których podstawowym zadaniem jest nadzór i koordynacja działalności jednostek na swoim terytorium (zarówno nadleśnictw jak i zakładów LP o zasięgu regionalnym);
- 3) nadleśnictwa;
- 4) inne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (tzw. zakłady Lasów Państwowych).

Podstawowe jednostki organizacyjne LP, zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy o lasach, stanowią poszczególne nadleśnictwa, jest ich obecnie 429, które kierowane są przez nadleśniczych. To właśnie działalność nadleśnictw, w szczególności w zakresie sprzedaży drewna, stanowi podstawowe źródło dochodów Lasów Państwowych. Art. 35 ust. 1 ustawy o lasach wskazuje, że nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu oraz odpowiada za stan lasu, a w ramach tej działalności, m.in. reprezentuje Skarb Państwa w stosunkach cywilnoprawnych, w zakresie swojego działania oraz bezpośrednio zarządza lasami, gruntami i innymi nieruchomościami Skarbu Państwa, pozostającymi w zarządzie Lasów Państwowych.

Dyrekcje stanowią biura dyrektorów, a ich pracownicy wspomagają tych kierowników jednostek w wypełnianiu zadań wskazanych w art. 33 ust. 3 oraz art. 34 ustawy o lasach. Obecnie funkcjonuje 17 regionalnych dyrekcji LP, nadzorujących i koordynujących działalność nadleśnictw oraz zakładów LP o zasięgu regionalnym, które tworzone, a także likwidowane, są przez dyrektorów rdLP oraz Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, wspomagająca Dyrektora Generalnego LP. Dyrektor Generalny, jako podmiot kierujący Lasami jako całością, inicjuje, koordynuje oraz nadzoruje działalność dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz kierowników innych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych o zasięgu krajowym. Ma także uprawnienia do tworzenia oraz likwidacji zakładów LP o zasięgu krajowym.

Zakłady Lasów Państwowych, wskazane w art. 32 ust 2 pkt 4 ustawy o lasach, są jednostkami wspomagającymi inne jednostki organizacyjne Lasów Państwowych,

prowadzącymi działalność zarówno w ramach gospodarki leśnej, jak i poza nią. Na chwilę obecną w PGL LP funkcjonuje 7 zakładów o zasięgu krajowym:

1. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych,
2. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie,
3. Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych,
4. Leśny Bank Genów Kostrzyca,
5. Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy LP w Bedoniu,
6. Zakład Informatyki Lasów Państwowych,
7. Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie.

Zajmują się one różnorodnym zakresem działalności, od współorganizacji i koordynacji wydarzeń propagujących wiedzę o leśnictwie i zasadach realizacji gospodarki leśnej w LP (CILP), poprzez prowadzenie szkoleń i rozwój kadr w leśnictwie (ORW LP w Bedoniu) oraz utrzymanie systemu teleinformatycznego Lasów Państwowych (ZILP), po opracowywanie nowych technologii związanych z gospodarką leśną (OTL Jarocin) oraz pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych celem prowadzenia szeregu różnorodnych zadań i działań z zakresu ochrony środowiska, przyrody i dostosowania PGL LP do zmian klimatu (CKPŚ).

2.2. Fundusz Leśny – źródła, cele i sposób działania.

Podstawowym narzędziem służącym realizacji wskazanej w art. 50 ust. 1 ustawy o lasach zasady samodzielności finansowej LP i pokrywania kosztów działalności Lasów z własnych przychodów, jest fundusz leśny. Fundusz leśny został utworzony na podstawie art. 56 ust. 1 i 2 ustawy o lasach. Zgodnie z tym przepisem fundusz leśny stanowi formę gospodarowania środkami na cele wskazane w ustawie, zaś dysponentem środków funduszu jest Dyrektor Generalny.

Katalog źródeł środków funduszu wskazany został enumeratywnie w art. 57 ust. 1 ustawy o lasach, zgodnie z którym środki funduszu leśnego stanowią:

Głównym źródłem przychodów funduszu leśnego jest odpis podstawowy, którego wielkość, w formie wskaźnika procentowego, ustala corocznie Lasom Państwowym minister właściwy do spraw środowiska w drodze decyzji wydawanej na wniosek Dyrektora Generalnego LP. Czynność ta podejmowana jest przed zatwierdzeniem planu finansowo-gospodarczego LP. Dyrektor Generalny może ustalać wielkość odpisu dla poszczególnych dyrekcji regionalnych, a dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych - dla poszczególnych nadleśnictw, co wynika z art. 57 ust. 4 ustawy o lasach. Z kolei źródła opisane w art. 57 ust. 1 pkt 2 oraz pkt 3 lit. a stanowią dochód tzw. funduszu obcych własności, którego przeznaczeniem jest pokrywanie kosztów działań z zakresu gospodarki leśnej niezwiązanych bezpośrednio z Lasami Państwowymi.

Art. 57 ust. 2 ustawy o lasach kreuje specyficzny mechanizm, związany z utworzeniem tzw. „funduszu obcych własności”. Zgodnie bowiem z tym przepisem środki, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i pkt 3 lit. b, związane z wyłączeniem z produkcji lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa oraz lasów znajdujących się w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, gromadzi się na odrębnym rachunku bankowym Dyrekcji Generalnej. Wyodrębnienie to ma istotne znaczenie w kontekście możliwości przeznaczania tych środków na realizację konkretnych zadań, których

katalog ma formę zamkniętą, co oznacza, iż poza enumeratywnie wskazanymi działaniami nie jest możliwe przeznaczanie środków tej części funduszu leśnego.

Podobna zasada ograniczenia możliwości wydatkowania środków obejmuje zresztą całość funduszu leśnego, co wynika wprost z art. 58 ust. 1 i 2 ustawy o lasach. Przepis ten kreuje zakres przeznaczenia środków funduszu, wskazując – w zamkniętym katalogu – że przede wszystkim służą one nadleśnictwom na wyrównywanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej lub dotyczących administracji publicznej w zakresie leśnictwa. Ponadto środki funduszu leśnego mogą być przeznaczone również na zadania enumeratywnie wskazane w art. 58 ust. 2 pkt 1 – 9, w tym m.in. na badania naukowe, wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych LP czy nabywanie lasów, gruntów i innych nieruchomości.

Z przywołanego wyżej art. 58 ust. 1 wynika zatem, iż główną rolą funduszu leśnego jest stanowanie tzw. rachunku wyrównawczego, dzięki któremu, zgodnie z § 23 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe Dyrektor Generalny wyrównuje ze środków funduszu leśnego niedobory środków finansowych w nadleśnictwach i regionalnych dyrekcjach, wynikające ze zróżnicowanych warunków gospodarki leśnej oraz przekazywania odpisów na rachunek Dyrekcji Generalnej. Konieczność wyrównywania tych niedoborów jest konsekwencją faktu, że z uwagi na zróżnicowane warunki przyrodniczo-leśne lasów w Polsce działalność gospodarcza części nadleśnictw jest niekiedy znacznie utrudniona i uniemożliwia im uzyskanie dodatniego wyniku finansowego.

3. Nowe podejście: współpraca i transparentność

Stosowane od lat założenia dotyczące funkcjonowania Lasów Państwowych, w okresie 2015 – 2023 były wielokrotnie przekraczane. W związku z potrzebą zwiększenia efektywności gospodarowania zasobami publicznymi, a tym samym odbudowy zaufania społecznego, kierownictwo Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych przyjęło strategię opartą na otwartości i dialogu. Głównym założeniem jest ścisła współpraca ze społeczeństwem oraz pełna transparentność w działaniach związanych z gospodarowaniem powierzonym mieniem Skarbu Państwa.

W ramach polityki otwartości wdrażane są nowe procedury zarządcze i kontrolne, które mają na celu zapewnienie efektywnego i racjonalnego zarządzania zasobami. Dyrekcja Generalna LP podkreśla, że wszelkie działania muszą być podejmowane z poszanowaniem zasad gospodarności, przejrzystości i odpowiedzialności wobec społeczeństwa.

Dlatego już w dniu 2 lutego 2024 roku polecono przeprowadzenie audytów w biurach regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych obejmujących kwestie prowadzonych postępowań sądowych, ochrony danych osobowych i cyberbezpieczeństwa, zawieranych umów cywilnoprawnych, stanu zatrudnienia, spraw dotyczących nieruchomości w zarządzie LP, korzystania z usług zewnętrznych, przestrzegania przepisów prawa pracy i BHP, weryfikacji umów sponsorskich, wydatków na promocje.

W obliczu rosnących oczekiwań społecznych i konieczności racjonalnego zarządzania dobrami publicznymi priorytetem Lasów Państwowych jest obecnie zapewnienie pełnej jawności działań oraz odpowiedzialności za zarządzanie powierzonym mieniem. Celem niniejszego raportu jest przedstawienie tego podejścia oraz udokumentowanie zasadności prowadzenia polityki otwartości i współpracy z obywatelami w zakresie gospodarki leśnej. Tylko w ten sposób można zagwarantować trwałość zasobów przyrodniczych oraz dbałość o dobro wspólne, jakim są polskie lasy.

Celem niniejszego dokumentu jest podsumowanie efektów pracy firm audytorskich, kancelarii prawnych, adwokatów i radców prawnych, Inspekcji Lasów Państwowych, NIK, KAS, CBA oraz pracowników Lasów Państwowych, którzy weryfikowali gospodarowanie mieniem w PGL LP w latach 2021-2023. Jest to wynik szeroko zakrojonych działań kontrolnych i audytorskich, które miały na celu analizę funkcjonowania tej instytucji w kluczowych obszarach działalności.

Dokument ten stanowi również odpowiedź na liczne sygnały osób zaniepokojonych działalnością PGL LP w tym okresie. Wpływały one zarówno od obywateli, jak i od środowisk naukowych, organizacji społecznych oraz pracowników Lasów Państwowych. Liczne informacje medialne, reportaże i dokumenty przedstawiały wątpliwości co do rzetelności gospodarowania majątkiem Lasów Państwowych. Wszystkie te sygnały były sumiennie weryfikowane przez uprawnione jednostki i osoby.

Celem tego dokumentu jest nie tylko podsumowanie ustaleń kontrolnych, ale także swoistego rodzaju rachunek sumienia instytucji. Raport ten kończy się nie tylko wskazaniem przypadków, które skutkowały wyciągnięciem odpowiedzialności dyscyplinarnej i karnej wobec osób odpowiedzialnych za stwierdzone nieprawidłowości, ale również przedstawieniem rekomendacji oraz wprowadzeniem zmian w bieżącym funkcjonowaniu PGL LP. Zmiany te mają na celu zapobieganie podobnym nieprawidłowościom w przyszłości, w tym eliminowanie ryzyka wykorzystywania Lasów Państwowych do celów politycznych.

Niniejszy dokument ma służyć jako źródło informacji o działaniach podjętych w latach 2021-2023 i o planowanych reformach. To również wyraz odpowiedzialności kierownictwa za transparentne i zgodne z prawem funkcjonowanie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

W tym miejscu dodać należy, że Prokurator Krajowy decyzją z dnia 9 grudnia 2024 roku powołał w Prokuraturze Regionalnej w Krakowie zespół śledczy do zbadania gospodarności, legalności i zasadności działań podejmowanych w latach 2015-2023 przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Przedmiotem prac zespołu są w szczególności działania Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz innych funkcjonariuszy publicznych i osób zatrudnionych w „Lasach Państwowych”, związane z zarządzaniem gruntami i innymi nieruchomościami oraz majątkiem pozostającym w dyspozycji Lasów Państwowych.

4. Nieprawidłowości w gospodarce finansowej

4.1. Wydatkowanie środków z funduszu leśnego

Jak już wyżej wskazano w Lasach Państwowych ustanowiony jest fundusz leśny, stanowiący formę gospodarowania środkami na cele wskazane w ustawie. Fundusz ten stanowi podstawowy mechanizm finansowy wspierający działalność Lasów Państwowych w zakresie realizacji zadań związanych z ochroną, odbudową i zagospodarowaniem zasobów leśnych. Środki z funduszu leśnego powinny być wykorzystywane w sposób celowy, gospodarny i zgodny z przeznaczeniem. Jednak analiza przeprowadzona przez Krajową Administrację Skarbową, Najwyższą Izbę Kontroli, kancelarie prawne, firmy audytorskie oraz zespoły kontrolne Lasów Państwowych wskazuje, że w latach 2021–2023 dochodziło do licznych i powtarzalnych nieprawidłowości związanych z wydatkowaniem tych środków. W wielu przypadkach środki były wykorzystywane niezgodnie z ustawowymi celami, co prowadziło do ich redystrybucji na cele nie mające związku z określonymi w ramach prawnych działaniami Lasów Państwowych.

4.1.1. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych – funkcja medialno-wizerunkowa

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych (dalej CILP) jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych o zasięgu krajowym powołaną 1 stycznia 2000 roku zarządzeniem numer 93 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 24 listopada 1999 roku. CILP jest podporządkowane bezpośrednio Dyrektorowi Generalnemu Lasów Państwowych.

Do podstawowych zadań CILP należało w kontrolowanym okresie, w szczególności, prowadzenie działań w zakresie PR rozumianych jako kreowanie, utrwalanie i rozszerzanie społecznego zaufania i pozytywnego wizerunku Lasów Państwowych, wydawanie prasy leśnej i publikacji nieperiodycznych oraz rozwijanie i prowadzenie aktywności w mediach społecznościowych.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 zarządzenia nr 93 z 24 listopada 1999 roku Centrum Informacyjne Lasów Państwowych działa z wykorzystaniem mienia i przedmiotów mienia przekazanych dyrektorowi Centrum przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Środki przekazywane przez Dyrektora Generalnego pochodzą głównie z funduszu leśnego. Wynika to z art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy o lasach. W zasadniczym planie finansowo – gospodarczym w kontrolowanym okresie przewidziano dla CILP środki z dwóch źródeł:

- z funduszu leśnego,
- z tytułu narzutu na utrzymanie jednostek nadrzędnych.

Wielkość wykorzystanych środków z funduszu leśnego przez CILP była następująca:

- w roku 2020 – 21 883 554,40 zł,
- w roku 2021 – 28 991 813,51 zł,
- w roku 2022 – 71 991 096,78 zł,
- w roku 2023 – 100 140 145,30 zł.

Oznacza to, że w kontrolowanym okresie wydatki z funduszu leśnego na działalność CILP wzrosły pięciokrotnie; a szczytowy okres tego zasilania CILP nastąpił w roku wyborczym, co w ocenie kontrolujących nie było działaniem przypadkowym.

Przychody ogółem w CILP w latach 2020 – 2023 wzrosły o 331,5 %, tj. od 18 833 253,14 zł w 2020 roku do 81 271 401,97 zł w 2023 roku.

W latach 2020 – 2023 koszty ogółem CILP kształtowały się na poziomie od 18 943 782,09 zł w 2020 roku do 80 681 742,65 zł. Największą grupą kosztów były usługi obce (od 41,4 % w 2020 roku do 85,1 % w roku 2023).

W latach 2020 – 2024 (I kwartał) CILP poniosło koszty zakupu usług obcych w łącznej wysokości 136 810 110,79 zł, z tego:

- 7 838 944,85 zł w 2020 roku,
- 13 132 809,21 zł w 2021 roku, co oznacza wzrost ww. kosztów o 67,5 % w stosunku do 2020 roku;
- 46 469 639,97 zł w 2022 roku, co oznacza wzrost ww. kosztów o 492,8 % w stosunku do 2020 roku,
- 68 661 712,73 zł w 2023 roku, co oznacza wzrost ww. kosztów o 775,8 % w stosunku do 2020 roku,
- 707 004,03 zł w I kwartale 2024 roku.

Oznacza to, że wzrost środków przekazanych do CILP z funduszu leśnego przełożył się wprost na zakup usług obcych.

W omawianym okresie obowiązywała *Strategia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe na lata 2014-2030*, w której założono cel strategiczny dotyczący promowania w społeczeństwie działalności Lasów Państwowych oraz komunikowania korzyści z udostępniania zasobów leśnych. Realizacja tego celu miała być osiągnięta poprzez konkretnie wskazane działania, przy czym jako miernik realizacji tego celu przyjęto wizerunek Lasów Państwowych w społeczeństwie.

W okresie tym obowiązywała również *Polityka komunikacyjna Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe*, w której określono zasady, standardy, narzędzia i kanały komunikacji Lasów Państwowych z otoczeniem, kluczowe komunikaty i grupy ich odbiorców, stanowiska i komórki organizacyjne odpowiedzialne za komunikację w Lasach Państwowych oraz strategię (procedurę) komunikacyjną w sytuacjach kryzysowych. W dokumencie tym wskazano, że Dyrektor CILP we współpracy z właściwymi komórkami odpowiedzialnymi za edukację i komunikację, sporządza trzyletni plan głównych kampanii społecznych i edukacyjnych prowadzonych w skali całych LP. W okresie objętym kontrolą Dyrektor CILP nie sporządził takiego trzyletniego planu.

Do podstawowych zadań CILP należało także opracowanie rocznego planu działań z zakresu polityki komunikacyjnej Lasów Państwowych oraz sporządzanie, w terminie do 31 stycznia roku następnego, rocznego raportu z realizacji zadań ujętych w tym planie i przedkładanie go Dyrektorowi Generalnemu Lasów Państwowych. Raporty takie nie były przygotowane, nie sporządzano także rocznego planu działań z zakresu polityki komunikacyjnej Lasów Państwowych oraz nie opracowano strategii działań promocyjnych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, która dokonała oceny tych okoliczności, opisane powyżej zaniechania miały charakter zamierzonych, ponieważ ukierunkowane były na umożliwienie całkowicie dowolnego wydatkowania środków przekazywanych CILP z funduszu leśnego na cele niezwiązane z funkcjami medialno – wizerunkowymi. Jeśli połączyć to z lawinowym wzrostem środków przekazywanych do CILP z funduszu leśnego (szczególnie w okresie kampanii wyborczej) można stawiać tezę, że działalność osób odpowiedzialnych za prowadzenie polityki promocyjnej Lasów Państwowych nie była ukierunkowana na cele określone dla CILP, czyli na szeroko rozumianą promocję Lasów Państwowych, ale głównie na promowanie określonego środowiska politycznego bliskiego osobom odpowiedzialnym za kierowanie Lasami Państwowymi. Z uwagi na brak transparentności zasad oraz odgórne przyzwolenie na łamanie zasad wydatkowania tych środków dochodziło również do działań polegających na nielegalnym wykorzystywaniu środków funduszu leśnego, celem osiągnięcia korzyści osobistych, na przykład poprzez całkowicie nieuzasadnione zatrudnianie na podstawie umów cywilnoprawnych osób powiązanych rodzinnie bądź towarzysko z ówczesnym kierownictwem Lasów Państwowych.

Wskazać można też, że CILP prowadził – przy użyciu podmiotów zewnętrznych – badanie rynku i opinii publicznej w zakresie postrzegania Lasów Państwowych. W latach 2020 -2023 dobra ocena postrzegania działalności Lasów Państwowych systematycznie malała, tj. taką ocenę wystawiło 71 % osób badanych w 2020 roku, 62 % w 2022 roku i 54 % w 2023 roku. Głównym powodem negatywnych ocen (ponad 70 %) stanowiło w ocenie badanych upolitycznienie Lasów Państwowych.

Oznacza to bezspornie, że postulowany przez ówczesnie zarządzających Lasami Państwowymi cel promowania miał charakter pozorny i stanowił wyłącznie platformę do pozyskania środków na prowadzenie kampanii wyborczej bądź pozyskiwanie środków na cele nie mające żadnego związku z promocją Lasów Państwowych. Nie inaczej ocenić należy niemal 20 % spadek pozytywnego postrzegania Lasów Państwowych jako instytucji przez okres niecałych trzech lat przy jednoczesnym dostrzeżeniu przez opinię publiczną ich upolitycznienia.

NIK wskazała w swoich opracowania osoby, które faktycznie decydowały o kierunku działań promocyjnych CILP, które de facto związane były wyłącznie ze środowiskiem partii politycznych tzw. Zjednoczonej Prawicy:

- Józef Kubica – ówczesny Dyrektor Generalny – pełnił funkcję koordynatora okręgowego Solidarnej Polski. W wyborach samorządowych w 2014 roku bezskutecznie ubiegał się z listy „Prawa i Sprawiedliwości” o mandat radnego sejmiku województwa śląskiego. W 2015 roku został radnym wojewódzkim. Mandat uzyskał ponownie w wyborach w 2018 roku. W 2019 bez powodzenia starał się o mandat posła do Parlamentu Europejskiego z list „PIS”. W wyborach parlamentarnych w 2023 roku bezskutecznie kandydował do Sejmu z list „PiS” z okręgu nr 29 otrzymując 2 678 głosów.

- Michał Gzowski zanim rozpoczął pracę jako Rzecznik Lasów Państwowych i Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej w Dyrekcji Generalnej pełnił funkcję doradcy ministra Zbigniewa Ziobro i był zatrudniony w Ministerstwie Sprawiedliwości,

następnie w Ministerstwie Środowiska był szefem Gabinetu Politycznego Michała Wosia. 22 czerwca 2020 roku zarządzeniem Nr 37/2020 został powołany na pełniącego obowiązki Pełnomocnika Okręgu w okręgu numer 34 w Elblągu Solidarnej Polski. 3 maja 2023 roku Michał Gzowski na swoim koncie internetowym na portalu X umieszcza informację o treści: „*Suwerenna Polska – Polska, w której nikt obcy nie będzie decydował o naszym życiu, naszych wartościach, naszych dobrach narodowych. Chcemy rozwijać się i bogacić bez absurdalnych zakazów, które próbują narzucić nam lewicowi fanatycy z Brukseli. Obronimy Polskę w Europie ojczyzn.*”

Ustalono, że działalność promocyjna Lasów Państwowych praktycznie prowadzona była przez Dyрекcję Generalną; konkretnie bardzo wąskie grono osób – zadaniem CILP było wyłącznie realizowanie otrzymanych poleceń. Niemal wszystkie przekazy medialne realizowane były przez podmioty zewnętrzne w oparciu o złożone przez nich wnioski. Niemal wszystkie treści rzekomo promujące Lasy Państwowe tworzone były nie w CILP, ale we właściwych komórkach organizacyjnych Dyrekcji Generalnej.

W omawianym okresie w CILP, przed podjęciem działań promocyjnych, w tym obejmujących kampanie medialne i organizację konkursów (w szczególności „Sportowa Natura”, „Natura od Kuchni”, „Klasa z drewna” „Drewno jest z lasu”) nie podejmowano rzetelnych działań mających na celu weryfikację celowości ich organizacji oraz zasadności poniesienia w związku z ich realizacją przewidywanych kosztów. Jak wspomniano cała polityka medialna prowadzona była „ręcznie” w oparciu o polecenia wydawane przez bardzo wąskie grono osób zajmujących kierownicze stanowiska w Dyrekcji Generalnej LP, która kolejno bezrefleksyjnie realizowana była przez pracowników CILP.

W ocenie NIK celem ułatwienia dokonywania tego typu wydatków dokonano również zmian organizacyjnych pozwalających na podejmowanie opisanych wyżej działań. Analizując treść poszczególnych regulaminów organizacyjnych na przestrzeni lat zasadniczą zmianą w ich treści było to, że począwszy od 1 lipca 2021 roku w § 4 do zadań Centrum dopisano pozycję pod nazwą: „Realizowanie innych zadań i projektów zleconych przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych”.

Zarządzeniem nr 32 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 14 maja 2021 roku dokonano zmian również w Regulaminie Organizacyjnym Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. Zlikwidowano, między innymi, Gabinet Dyrektora oraz zespół do spraw mediów; utworzono nowe komórki organizacyjne podporządkowane bezpośrednio Dyrektorowi, to jest Wydział Komunikacji Społecznej oraz Rzecznika Prasowego. Wprowadzono nowe brzmienie § 43 dotyczące Wydziału Komunikacji Społecznej; ponadto Rzecznikowi Prasowemu powierzono nadzór nad działalnością CILP.

Kolejnym zarządzeniem nr 54 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 3 września 2021 roku zlikwidowano w strukturze organizacyjnej Dyrekcji Generalnej stanowisko Rzecznika Prasowego; w ramach Pionu Dyrektora utworzono Zespół Rzecznika Prasowego w Wydziale Komunikacji Społecznej, któremu powierzono nadzór nad działalnością CILP.

15 lutego 2022 roku Dyrektor CILP wydał zarządzenie Nr 6/2022 w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości mniejszej niż

130.000 zł oraz innych zamówień niepodlegających ustawie Prawo zamówień publicznych w Centrum Informacyjnym Lasów Państwowych. Regulamin ten dedykowany był podmiotom zewnętrznym, czyli sytuacji gdy CILP zamawiał usługę od innych podmiotów niż jednostki organizacyjne Lasów Państwowych. Finansowanie bowiem jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych nie wymagało stosowania tych procedur. Regulamin określał zasady procedowania w przypadku, gdy wartość zamówienia bez podatku od towarów i usług jest mniejsza niż 130.000,00 zł, z wyłączeniem Prawa zamówień publicznych.

Niemal w każdym przypadku wydatkowania środków przez CILP na rzecz podmiotów zewnętrznych Dyrektor Generalny LP oraz Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej korzystali z § 5 Regulaminu w ten sposób, że wskazywali Dyrektorowi CILP na konieczność zawarcia porozumień o wartości do 130.000,00 zł. Regulamin nie znajdował także zastosowania do zamówień udzielanych przez CILP innym jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych.

Oznacza to, że zasadniczo istniały dwa kanały dystrybuowania środków pochodzących z funduszu leśnego za pośrednictwem CILP. Pierwszy to bezpośrednia umowa podpisana przez CILP z konkretnym podmiotem zewnętrznym czy osobą fizyczną i wówczas środki finansowe do tego podmiotu trafiają bezpośrednio z rachunku CILP. Drugi to porozumienie podpisane przez CILP z jednostką organizacyjną Lasów Państwowych, która jednak wcześniej podpisywała umowę z podmiotem zewnętrznym czy osobą fizyczną, a na podstawie porozumienia uzyskiwała zwrot środków. Czyli dla przykładu: dyrekcja regionalna LP bądź nadleśnictwo podpisuje umowę z podmiotem zewnętrznym i na podstawie tej umowy dokonuje płatności na jego rzecz; kolejno podpisuje porozumienie z CILP, który zwraca te środki.

W okresie objętym kontrolą zawarto łącznie co najmniej 1 335 porozumień na łączną kwotę 46 566 100,00 zł (netto), przy czym w latach 2022-2023 nastąpił systematyczny wzrost ich liczby, to jest:

- w 2020 roku zawarto 77 porozumień na kwotę 1 023 900 zł,
- w 2021 roku zawarto 165 porozumień na kwotę 2 694 600,00 zł,
- w 2022 roku zawarto 350 porozumień na kwotę 10 746 100,00 zł,
- w 2023 roku zawarto 734 porozumienia na kwotę 31 907 600,00 zł.

4.1.2. Finansowanie inwestycji drogowych

Finansowanie inwestycji drogowych ze środków Lasów Państwowych w ostatnich latach budzi poważne wątpliwości związane z naruszeniem zasad gospodarności i celowości. W licznych przypadkach środki z funduszu leśnego oraz środków własnych nadleśnictw były kierowane na remonty i budowę dróg lokalnych, które nie miały związku z prowadzeniem gospodarki leśnej. Wskazać należy, że w samym tylko 2023 roku na podstawie decyzji Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych przyjęto do realizacji przedsięwzięcia drogowe finansowane ze środków funduszu leśnego o łącznej wartości 353 935 299 zł.

Z ustaleń audytorów, kontrolerów z Lasów Państwowych oraz Najwyższej Izby Kontroli wynika, że w wielu nadleśnictwach i regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych brakowało jednoznacznych analiz potwierdzających potrzebę realizacji tych inwestycji w kontekście zadań leśnych. Kontrole wykazały, że brakowało rzetelnych analiz wykazujących konieczność modernizacji lub remontu dróg powiatowych i gminnych, które nie służyły prowadzeniu gospodarki leśnej.

Tego rodzaju przypadki stwierdzono w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach, pomimo braku uzasadnienia związku tych przedsięwzięć z transportem drewna czy innymi aspektami gospodarki leśnej. W jednym z nadleśnictw co prawda dofinansowywano drogi samorządowe wykorzystywane do transportu drewna, jednakże brakowało jawnych i przejrzystych zasad przyznawania środków, co budzi wątpliwości co do transparentności procesu. Kontrolerzy w wielu przypadkach stwierdzali brak przejrzystych kryteriów przyznawania dofinansowania oraz brak dokumentacji potwierdzającej celowość wydatkowania środków. W wielu nadleśnictwach wystąpiły przypadki finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć drogowych, które były realizowane na terenach niepowiązanych bezpośrednio z gospodarką leśną. Brak rzetelnych analiz celowości oraz brak dokumentacji potwierdzającej gospodarcze uzasadnienie wydatków jest sprzeczny z tą zasadą. W dwóch jednostkach stwierdzono realizację inwestycji drogowych, które nie zapewniały bezpośredniego dostępu do terenów leśnych zarządzanych przez nadleśnictwa. W konsekwencji budowa tych dróg nie służyła celom gospodarczym Lasów Państwowych. W kolejnym z nadleśnictw zanotowano przypadki niewłaściwego określenia czynszu za użytkowanie dróg leśnych przez podmiot zewnętrzny, co spowodowało realne straty finansowe dla nadleśnictwa i pośrednio wpłynęło na możliwości finansowania rzeczywistych potrzeb związanych z infrastrukturą leśną. Umowy dotyczące dzierżawy dróg leśnych podpisywano z opóźnieniem, co skutkowało brakiem opłat za użytkowanie dróg przez ponad dwa lata.

Prowadzone w tym zakresie prace audytowe oraz opracowania NIK zwracają również uwagę na podejrzenia o kierowanie środków do gmin lojalnych wobec ówczesnych władz rządowych. W szczególności wskazuje się, że niektóre z inwestycji drogowych były finansowane w gminach, w których lokalne władze wykazywały wsparcie dla polityki rządu lub Lasów Państwowych. Przykładem może być sytuacja w jednym z nadleśnictw na terenie RDLP w Katowicach, gdzie dofinansowano drogi na terenie jednostek samorządowych związanych z osobami pełniącymi funkcje publiczne w strukturach politycznych powiązanych z partią rządzącą. W tej samej RDLP stwierdzono także, że dofinansowanie siedmiu inwestycji drogowych w latach 2022-2023 na kwotę 11 794 300 zł zostało przyznane pomimo braku dokumentacji potwierdzającej rzeczywisty wpływ tych inwestycji na prowadzoną gospodarkę leśną.

Bardzo charakterystycznym i czytelnym dowodem na ogromne zainteresowanie ówczynie rządzących inwestycjami drogowymi były liczne zdjęcia polityków podpisujących porozumienia dotyczące inwestycji wspólnych czy wręczających „czeki” w obecności pracowników Lasów Państwowych.

W ramach prowadzonych prac audytowych zauważono brak stosowania jednolitych i jawnych zasad współfinansowania inwestycji drogowych w skali całego

Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Poszczególne nadleśnictwa i dyrekcje regionalne działały w oparciu o własne praktyki, co skutkowało brakiem jednolitości i możliwością uznaniowego przyznawania środków. W niektórych przypadkach decyzje o współfinansowaniu inwestycji drogowych podejmowano na podstawie niepełnych lub nieaktualnych danych o stanie dróg, bez przeprowadzania inspekcji terenowych lub konsultacji.

Jaskrawym przykładem nieprawidłowości są dwa wnioski z jednostek na obszarze RDLP w Lublinie, gdzie przeprowadzony audyt poddał pod wątpliwość zasadność udziału nadleśnictwa w zadaniu wspólnym, a tym samym celowość wydatkowania środków funduszu leśnego na budowę, przebudowę lub remonty dróg, które nie przebiegają przez tereny leśne bądź znajdują się w znacznej odległości od terenów leśnych. W raporcie z audytu przeprowadzonego w RDLP w Lublinie oraz jednostkach podległych wskazano: „uzasadnienia dołączone do wniosków mające w założeniu przedstawić argumenty i okoliczności wskazujące na celowość podjęcia wspólnego przedsięwzięcia są ogólne, często kilku zdaniowe, w niewielkim stopniu odnoszące się do wniosku. Przyjmowanie więc takich zadań i ich finansowanie pozwala przypuszczać, że wnioski zostały zaakceptowane niezależnie od ich zasadności i celowości.”

Analiza zdjęć opublikowanych w mediach społecznościowych, na stronach internetowych nadleśnictw i biura RDLP w Lublinie, w lokalnych gazetach i portalach internetowych wskazuje, że podpisywanie umów przez nadleśniczych z samorządami a także otwarcie zakończonych inwestycji odbywało się często w obecności polityków Suwerennej Polski (wcześniej Solidarnej Polski), tj. Marcina Romanowskiego, Jana Kanthaka oraz Marcina Warchoła, czy Dariusza Mateckiego w RDLP w Szczecinie. Udział ww. osób w tych wydarzeniach miał miejsce na obszarze wchodzącym w skład okręgów wyborczych tych polityków. Udział polityków w wydarzeniach promujących lokalne inwestycje drogowe, mimo że nie byli oni stroną umów, ani dysponentami środków finansowych przeznaczonych na te zadania, może sugerować, że działania te miały charakter kampanii wyborczej. Wydarzenia organizowane w terenie z udziałem mieszkańców, często przy okazji podpisywania umów, odbywały się pod patronatem i przy istotnym wsparciu finansowym Lasów Państwowych. W ich trakcie budowano nie tylko pozytywny obraz Lasów Państwowych, lecz także – a może przede wszystkim – promowano polityków konkretnej partii tj. Suwerennej Polski, z którą był powiązany ówczesny Dyrektor RDLP w Lublinie.

Przykładem są słowa Starosty Powiatu Hrubieszowskiego w czasie podpisywania umów stwierdził, cyt.: *„Dziękuję ministrowi Marcinowi Romanowskiemu, bez którego wsparcia nie byłaby możliwa realizacja inwestycji na terenie gminy Hrubieszów”*. Zwraca również uwagę sposób, w jaki Pan Marcin Romanowski kreował swój wizerunek jako jednego z sygnatariuszy zawieranych umów, mimo że formalnie nie był ich stroną. Na podstawie dostępnych zdjęć można odnieść wrażenie, że uczestniczył on w podpisywaniu dokumentów, choć w rzeczywistości takich czynności nie wykonywał.

4.3. Wydatki propagandowe i sponsoring

Lasy Państwowe – koncentrując się na promocji – w latach 2020–2023 zwiększyły wydatki publiczne przeznaczone na cele medialno-promocyjne z poziomu ok. 1–2 mln zł rocznie do kwoty kilkudziesięciu milionów złotych. Wykorzystywano do tego środki pochodzące z funduszu leśnego, który stał się źródłem finansowania działań promocyjnych i medialnych. Sposób wydatkowania tych środków nie był poprzedzony rzetelnymi analizami efektywności. Nie przeprowadzono audytów skuteczności kampanii, nie sporządzano analiz zwrotu z inwestycji ani nie oceniano wpływu wydatków promocyjnych na wizerunek czy realizację celów statutowych Lasów Państwowych. Zamiast tego środki były kierowane do wybranych mediów i organizacji, często powiązanych politycznie.

Wydatkowanie środków finansowych przez Lasy Państwowe na cele promocyjne i medialne w latach 2020-2023 stanowiło jedno z najbardziej kontrowersyjnych działań instytucji publicznych w tym okresie. Skala wydatków, brak przejrzystości, unikanie procedur przetargowych oraz powiązania finansowanych działań z wydarzeniami o charakterze politycznym i medialnym wzbudziły poważne wątpliwości zarówno Najwyższej Izby Kontroli, jak i środowisk społecznych oraz mediów. W efekcie, nadleśnictwa i regionalne dyrekcje Lasów Państwowych bardzo często były jedynie wykonawcami odgórnych poleceń, nie mając wpływu ani na treść, ani na formę, ani na cel działań promocyjnych. Jednocześnie to właśnie one ponoszą konsekwencje finansowe tych decyzji.

Jedną z nieprawidłowych praktyk wydatkowania środków było dzielenie zleceń na mniejsze transze, każda poniżej progu 130 tys. zł, celowo by unikać procedur przetargów nieograniczonych (otwartych). Praktyka ta umożliwiała często nieprzejrzyste zawieranie umów, co wzbudziło kontrowersje już na etapie audytów LP, a także w ocenie NIK oraz KAS.

Lasy Państwowe były również sponsorem wydarzeń o charakterze politycznym i religijnym. Sfinansowano m.in. koncerty, wystawy, wydarzenia sportowe i gale medialne. Wydatki te nie miały bezpośredniego związku z gospodarką leśną ani edukacją przyrodniczą, co budziło zastrzeżenia kontrolerów. Finansowanie wydarzeń takich jak gala "Człowieka Roku Gazety Polskiej" czy "Strażnik Pamięci" wykracza poza zakres działań Lasów Państwowych. Brak transparentności w procesie decyzyjnym, w tym brak szczegółowych danych dotyczących wyboru wykonawców czy kryteriów podejmowanych decyzji, rodzi pytania o zasadność wydatkowania środków. Pomimo że Lasy Państwowe nie są finansowane bezpośrednio z budżetu państwa, to zarządzają majątkiem Skarbu Państwa i jako takie powinno odbywać się z należytą starannością.

Wg. NIK kwota wynikająca z zawartych porozumień z pozostałymi jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych bądź umów zawartymi bezpośrednio przez CILP z podmiotami medialnymi wyniosła łącznie 26 695 300,00 zł (netto). Jak w każdym opisywanym przypadku kwota ta wzrastała wraz ze zbliżaniem się kampanii wyborczej do Parlamentu RP. W bezwzględnych liczbach kształtuje się to następująco:
- w roku 2020 była to kwota 1 330 600,00 zł,

- w roku 2021 była to kwota 1 952 600,00 zł,
- w roku 2022 była to kwota 8 296 500,00 zł,
- w roku 2023 była to kwota 15 142 600,00 zł.

W większości przypadków środki te były przekazywane do mediów o określonym profilu politycznym. I tak łącznie (w latach 2020 – 2023):

- Telewizja Polska S.A. i jej oddziały regionalne – 8 690 800,00 zł,
- Tygodnik „Do Rzeczy” oraz jego internetowe serwisy – 2 482 600,00 zł,
- „Polska Press” – 2 078 800,00 zł,
- Telewizja „Republika” – 1 424 700,00 zł,
- Tygodnik „Sieci” oraz jego internetowe serwisy – 1 243 900,00 zł,
- media lokalne związane z „Grupa WM” – 747 700,00 zł,
- „Gazeta Polska” i „Gazeta Polska Codziennie” – 614 400,00 zł.

W latach 2020-2023 CILP zawarło porozumienia bądź umowy na realizację kampanii medialnych promujących Lasy Państwowe z podmiotami działającymi na rzecz upowszechniania treści religijnych, o łącznej wartości 3 020 800,00 zł (netto), w tym:

- z Fundacją „Lux Veritatis” na kwotę 698 000,00 zł,
- z wydawcą „Naszego Dziennika” na kwotę 480 000,00 zł,
- z Radiem „Doxa” na kwotę 350 000,00 zł,
- z Instytutem „Gość Media” na kwotę 306 100,00 zł,
- z Instytutem „Niedziela” na kwotę 240 000,00 zł,
- z Prowincją Zwiastowania Pańskiego Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego (Księża Pallotyni) na kwotę 180 500,00 zł.

W latach 2022-2023 w CILP nie planowano rzetelnie zamówień publicznych, których przedmiotem miała być publikacja materiałów prasowych, co w konsekwencji doprowadziło do braku łącznego szacowania ich wartości oraz do zawarcia co najmniej 62 porozumień z pozostałymi jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych bądź umów z wykonawcami (32 w 2022 roku oraz 30 w 2023 roku) z pominięciem stosowania przepisów ustawy Prawo Zamówień Publicznych. Zawarcie tych umów nie zostało również poprzedzone wyłonieniem poszczególnych wykonawców na zasadach przewidzianych w regulacjach wewnętrznych jednostki. W wyniku zawarcia ww. porozumień bądź umów CILP poniósł wydatki w łącznej kwocie co najmniej 8 283 500,00 zł (brutto), w tym:

- 4 391 900,00 zł w 2022 roku,
- 3 891 600,00 zł w 2023 roku.

Cała polityka medialna w tym zakresie sprowadzała się do tego, że wyłącznie podmioty medialne (opisane powyżej) składały swoje oferty do Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, które w każdym przypadku były akceptowane i przekazywane do realizacji przez CILP. Treści rzekomo promujące Lasy Państwowe nie powstawały w CILP, ale w Dyrekcji Generalnej LP.

Celem uniknięcia obowiązku stosowania Prawa Zamówień Publicznych oferty składane były przez różne podmioty, choć zawsze na rzecz tego samego tygodnika czy telewizji i do różnych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych tak, by uniknąć konieczności sumowania wartości zamówień. Ostatecznie jednak wszystkie

środki służące finansowaniu tych umów i porozumień pochodziły z funduszu leśnego, a podmiotem wypłacającym te środki był CILP.

W sprawach dotyczących nieprawidłowości w zakresie wydatków ponoszonych na kampanie medialne złożono liczne zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Jedno z nich dotyczyło niegospodarnego i sprzecznego z zasadami Prawa zamówień publicznych wydatkowania kwoty 2 841 915,00 zł w związku z zawarciem szeregu umów i porozumień z podmiotami reprezentującymi tygodnik „Do Rzeczy”. Drugie z nich dotyczyło niegospodarnego i sprzecznego z zasadami Prawa zamówień publicznych wydatkowania kwoty 2 054 097,54 zł w związku z zawarciem szeregu umów i porozumień z podmiotami reprezentującymi tygodnik „Sieci”.

Postępowania w tych sprawach zostały wszczęte i obecnie prowadzone są przez Prokuraturę Regionalną w Krakowie. Kolejne przypadki dotyczące pozostałych beneficjentów środków uzyskanych z funduszu leśnego na takich samych zasadach są nadal przedmiotem kontroli i audytów.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli: *„W CILP nie opracowano dokumentów strategicznych dotyczących prowadzenia spójnej promocji Lasów Państwowych, a działania promocyjne podejmowane w tym zakresie były inicjowane przez ówczesnego Dyrektora Generalnego i/lub rzecznika prasowego Lasów Państwowych. Kampania medialna promująca Lasy Państwowe inspirowana była wyłącznie przez podmioty zewnętrzne. Na ocenę negatywną wpłynęła działalność ówczesnych Dyrektorów Centrum, która doprowadziła do poniesienia przez CILP wydatków w łącznej kwocie co najmniej 32 676,4 tys. zł z naruszeniem przepisów ustawy o lasach, ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym oraz ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych.”*

4.3.1. Programy ogólnopolskie

W latach 2022-2023 Dyrektor Generalny Lasów Państwowych zatwierdził cztery ogólnopolskie programy promujące PGL LP kierowane do:

- - kół gospodyń wiejskich (konkurs „Natura od Kuchni” – dwie edycje);
- - klubów sportowych (konkurs „Sportowa Natura” – dwie edycje);
- - szkół (konkurs „Klasa z drewna”);
- - stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, fundacji, osób prawnych, o których mowa w ustawie z dnia 23 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w RP oraz osób prawnych kościołów i innych związków wyznaniowych o uregulowanym statusie prawnym, jednostek samorządu terytorialnego oraz samorządowych jednostek organizacyjnych (konkurs „Drewno jest z lasu”).

Celem wszystkich konkursów – przynajmniej w założeniu – była promocja PGL LP oraz zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Na realizację tych konkursów przewidziano łącznie 49 000 000,00 zł.

Jako podstawę wydatkowania środków z funduszu leśnego na sfinansowanie tych konkursów wskazano art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy o lasach oraz § 7 pkt 2 oraz § 12 zarządzenia nr 66 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 15 października

2020 r. w sprawie jednolitych zasad gospodarowania środkami funduszu leśnego w jednostkach Lasów Państwowych.

W CILP w ramach przygotowania tych konkursów nierzetelnie określono kryteria oceny wniosków składanych przez uczestników konkursu, jak też nie zapewniono odpowiednich warunków organizacyjnych umożliwiających dokonanie rzetelnej ich oceny. Jednocześnie nie określono szczegółowych zasad oceny (punktowania) zakresu oddziaływania działań promocyjnych wskazanych we wnioskach, co uniemożliwiło wybór najkorzystniejszych warunków według jednoznacznych i porównywalnych kryteriów.

Przykładowo w ramach konkursu „Sportowa Natura” w ramach pierwszej edycji, w trakcie 10 posiedzeń Komisji Konkursowej rozpatrywano od 67 do 553 wniosków, tj. średnio 183 wnioski na posiedzenie, a w ramach drugiej edycji – w trakcie dziewięciu posiedzeń – od dziewięciu do 585 wniosków, tj. średnio 331 wniosków na posiedzenie. Okoliczności te nie sprzyjały dokonaniu rzetelnej oceny wniosków, co jednak nie stanowiło dla CILP przeszkody w przyznaniu dofinansowania uczestnikom konkursu w łącznej kwocie 13 809 000,00 zł. Znamiennym przykładem wykorzystywania konkursów prowadzonych przez Lasy Państwowe do promowania określonych polityków było to, że w tym konkretnym przypadku na broszurze promującej konkurs „Sportowa Natura” zastąpiono wizerunek osoby uprawiającej sport na zdjęcie jednego z polityków.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska przeprowadziło w 2023 r. kontrolę konkursu „Drewno jest z lasu”, którego celem miała być promocja gospodarczej funkcji lasu i polskiego modelu trwale zrównoważonej gospodarki leśnej oraz drewna jako naturalnego i odnawialnego surowca oraz promocja obiektów architektury drewnianej. Zaplanowanie i przeprowadzenie ww. działań zostało ocenione negatywnie. W wyniku kontroli stwierdzono m.in., że: nierzetelnie określono kryteria oceny wniosków w Regulaminie konkursu oraz Regulaminie prac Komisji Konkursowej, z uwagi na brak szczegółowych zasad punktowania zadań promocyjnych wskazanych we wnioskach, a Komisja konkursowa przy ocenie wniosków nie wskazywała uzasadnienia dla przyznanej punktacji. Ponadto za stan nieprawidłowy uznano brak dokonania oceny efektywności przeprowadzonego konkursu. Z uwagi na trwające dalsze ustalenia nie można przedstawić bardziej szczegółowych nieprawidłowości.

Krajowa Administracja Skarbowa w sprawozdaniu z audytu w OKL w Gołuchowie ustaliła jako nieprawidłowości, że działania promocyjne i medialne realizowane w latach 2022 – 2023 miały charakter sponsoringu, w momencie organizowania wydarzeń promocyjnych i podejmowania współpracy z wydawcami poszczególnych mediów nie kierowano się zasadami oszczędności i uzyskaniem najlepszych efektów z poniesionych nakładów, wydatki dokonywane były z naruszeniem § 3 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej w LP. Wartość wydatków w odniesieniu, do których stwierdzono nieprawidłowości: 1 375 911,92 zł.

Krajowa Administracja Skarbowa na stronie Ministerstwa Finansów potwierdziła złożeniem zawiadomień do prokuratury występowanie nieprawidłowości w Lasach Państwowych. Szczegółową listę zawiera plik *Zawiadomienia złożone do Prokuratury przez organy KAS w toku prowadzonych audytów na dzień 25.08.2025 r.*

4.3.2. Kampanie polityczne.

Mienie zarządzane przez PGL LP powinno – zgodnie z zasadą wynikającą z art. 4 ust. 1 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym – służyć wykonywaniu zadań publicznych Lasów Państwowych, wynikających z przepisów art. 4 ust. 1 i ust. 3 ustawy o lasach (tj. prowadzeniu gospodarki leśnej, gospodarowaniu gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzeniu ewidencji majątku Skarbu Państwa i ustalaniu jego wartości) zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki. W badanym okresie nie dochowano należytej staranności wymaganej przez art. 4 ust. 2 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym, gdyż dopuszczono do wydatkowania kwoty co najmniej 13 945 500,00 zł (brutto) na organizację 72 wydarzeń promocyjnych w ramach 114 porozumień zawartych z innymi jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych oraz kwoty 10 447 400,00 zł na wypłatę środków dla uczestników konkursu pn. „Drewno jest z lasu”, tj. na działania, które nie były związane z gospodarką leśną, obejmującą – zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o lasach – wyłącznie działalność leśną w zakresie: urządzania, ochrony i zagospodarowania lasu, utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, gospodarowania zwierzyną, pozyskiwania (poza skupem) drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego i sprzedaż tych produktów; realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu.

Jednocześnie, finansowanie wydarzeń – na podstawie porozumień zawartych przez CILP z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych – ze środków związanych z funduszem leśnym, nie mieściło się w katalogu celów, na jakie mogą być przeznaczane środki tego funduszu, określonym w art. 58 ust. 1 i 2 ustawy o lasach.

Większość z opisywanych wydarzeń zorganizowana została przed, bądź w czasie kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w 2023 roku, w tym co najmniej kilkadziesiąt po 8 sierpnia 2023 roku, niemal w każdym z nich uczestniczyli kandydaci związani wyłącznie z partiami Suwerenna Polska oraz Prawo i Sprawiedliwość. Wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli w Centrum Informacyjnym Lasów Państwowych ujawniło, że w przypadku wydarzeń (pikników): „Drewno surowiec wszech czasów” oraz „Piknik Służb Mundurowych”, 19 z tych wydarzeń zostało zorganizowane po 8 sierpnia 2023 r., tj. w okresie kampanii wyborczej przed wyborami do Sejmu i Senatu. Podczas tych wydarzeń obecni byli kandydaci w wyborach do Sejmu w 2023 r., tj. m.in. Michał Woś – ówczesny sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, Jarosław Wieczorek – ówczesny wojewoda śląski, Józef Kubica – ówczesny Dyrektor Generalny Lasów Państwowych (kandydat w wyborach) oraz Andrzej Sośnierz – kandydat w wyborach.

Analogicznie, według audytorów Nadleśnictwo Rybnik od czerwca do października 2023 roku, czyli w samym środku kampanii wyborczej, wydało ponad milion złotych na organizację imprez, w których uczestniczył Michał Woś – kandydat do Sejmu RP, były wiceminister sprawiedliwości i były minister środowiska

z Suwerennej Polski. Ze środków funduszu leśnego poprzez CILP sfinansowano organizację w kampanii wyborczej siedmiu "Pikników Rodzinnych Służb Mundurowych" wraz ze Służbą Więzienną. Wszystkie odbyły się w okręgu wyborczym, Michała Wosia i kosztowały Lasy Państwowe 1 246 000,00 zł brutto.

Na terenie RDLP w Lublinie ustalono, że w przypadku 28 imprez zorganizowanych w 12 nadleśnictwach udokumentowano (zdjęcia, sprawozdania i notatki pracowników z imprez) aktywny udział polityków: Marcina Romanowskiego, Marcina Warchoła i Jana Kanthaka, związanych z partią Suwerenna Polska i startujących jesienią 2023 roku w Wyborach do Sejmu i Senatu RP. Politycy brali udział w wydarzeniach jako tzw. „goście honorowi”. Ponadto ustalono łącznie 68 wydarzeń, nie ujętych w przekazanych przez jednostki zestawieniach, które nadleśnictwa organizowały lub w nich uczestniczyły, na których obecni byli politycy Marcin Romanowski, Jan Kanthak, Marcin Warchoł lub rozpowszechniane były ulotki promujące polityków.

Ówczesne kierownictwo DGLP zainauguowało obchody 100-lecia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe już w roku poprzedzającym faktyczny jubileusz przypadający na rok 2024. Wobec powyższego 100-lecie stało się pretekstem do organizacji wydarzeń i imprez, które służyły promocji wybranych polityków startujących w wyborach do Sejmu i Senatu już w 2023 roku oraz promocji poszczególnych pracowników Lasów Państwowych startujących w wyborach samorządowych wiosną 2024 roku.

Przykładowo w ramach audytu analizie poddano przygotowanie materiałów promocyjnych i kosztów poniesionych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Lublinie i jednostki podległe na ulotki i foldery promujące polityków partii Suwerenna Polska. Analiza wykazała, że materiały promocyjne, które miały promować gospodarkę leśną prowadzoną w nadleśnictwach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie w związku z obchodami 100-lecia PGL LP, były *de facto* materiałami propagandowymi polityków partii Suwerenna Polska oraz bliskich współpracowników byłego Dyrektora RDLP w Lublinie. Materiały promocyjne zlecane były i opłacane zarówno przez RDLP w Lublinie, jak i jednostki podległe. Zamówione materiały, poza przekazem nadleśniczego, zawierały także odezwy byłego Dyrektora RDLP w Lublinie i byłych sekretarzy stanu Edwarda Siarki i Marcina Romanowskiego. Analizowane materiały promocyjne składały się z czterech stron, przy czym część ich powierzchni (50 % na stronie drugiej i 100% na ostatniej stronie) była poświęcona zdjęciom i wypowiedziom wymienionych polityków. W innym przypadku ulotka zawierała 50 % powierzchni poświęconej zdjęciu i wypowiedzi nadleśniczego, ale ostatnia strona w całości promowała wizerunki Józefa Kubicy, Edwarda Siarki i Marcina Romanowskiego. Inne materiały opłacane przez jednostki LP były w dużej mierze skoncentrowane na promocji polityków, a ich wizerunki oraz odezwy zajmowały znaczną część publikacji, co podważa zasadność wydatkowania środków na materiały, które nie promują działalności Lasów Państwowych, lecz konkretnych osób związanych z polityką, w tym przypadku polityków partii Suwerenna Polska.

Co więcej, analiza sposobu premiowania w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie wskazuje, że zwiększone nagrody otrzymywały osoby

zaangażowane w działania nadleśnictwa dotyczące w szczególności wydarzeń i imprez promocyjnych, w których uczestniczył polityk Suwerennej Polski Marcin Romanowski.

Spośród wydatków na promowanie wydarzeń o charakterze nieleśnym, a można uznać, że o charakterze politycznym sfinansowano m.in.:

- Ogólnopolską Pielgrzymkę Leśników na Jasną Górę – od 63 tys. zł do 202 tys. zł,
- Złote Kamery w Telewizji w Polsce – 123 tys. zł,
- Galę „Strażnik Pamięci” organizowaną przez „DoRzeczy” – 123 tys. zł,
- Treningi siatkarskie z Marcinem Możdżonkiem – 233 tys. zł,
- Galę „Biało-czerwone Róże” portalu „wPolityce” – 61,5 tys. zł,
- Galę „Człowieka Roku Gazety Polskiej” – 92 tys. zł.

W sprawach powyższych, dotyczących głównie organizacji różnych pikników plenerowych, Krajowa Administracja Skarbowa – Izba Administracji Skarbowej w Bydgoszczy – złożyła zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego, m.in. na wyrządzeniu znacznej szkody majątkowej Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe w związku z przekroczeniem uprawnień przy podejmowaniu decyzji o refinansowaniu przez CILP z funduszu leśnego ww. wydarzeń, tj. przestępstwa określonego w art. 296 § 1 ustawy Kodeks karny oraz na udzieleniu komitetowi wyborczemu partii politycznej korzyści majątkowej z innego źródła niż z funduszu wyborczego partii politycznej tworzącej komitet wyborczy, poprzez refinansowanie CILP z funduszu leśnego wydatków na ww. wydarzenia, tj. przestępstwa określonego w art. 506 pkt 7 ustawy Kodeks wyborczy. Pierwotnie postępowanie w tej sprawie prowadzone było przez Prokuraturę Regionalną w Łodzi, obecnie prowadzone jest przez Prokuraturę Regionalną w Krakowie. Inspekcja Lasów Państwowych również przeprowadziła kontrolę w CILP w tym zakresie i jej ustalenia doprowadziły do ujawnienia szeregu nieprawidłowości. Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych planuje przyłączenie do zawiadomienia w roli oskarżyciela posiłkowego.

4.3.3. Kampania billboardowa.

Przeprowadzone czynności kontrolne doprowadziły również do ustalenia, że z bardzo dużym prawdopodobieństwem doszło do popełnienia przestępstwa przy organizacji tzw. akcji billboardowej.

26 października 2022 roku Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wydał zarządzenie Nr 91 w sprawie „Ogólnopolskiego programu promującego prowadzoną przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe trwale zrównoważoną gospodarkę leśną, ochronę przyrody oraz ochronę dziedzictwa kulturowego poprzez wykonanie i montażu na terenie całego kraju billboardów promocyjnych.”

Zgodnie z § 2 ww. zarządzenia Program realizowany był w ramach wspólnego przedsięwzięcia następujących jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych: Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie. Program w całości finansowany był środkami pochodzącymi z funduszu leśnego.

W celu zaprezentowania jak wyjątkowy i odmienny od innych był cel tzw. akcji billboardowej w porównaniu z innymi wspólnymi przedsięwzięciami jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych należy wskazać inne wspólne przedsięwzięcia, które obejmowały np. zadania polegające na wzbogacaniu różnorodności przyrodniczej łąk leśnych i polnych, zwalczanie owadów techniką naziemną oraz techniką lotniczą, zakładanie i utrzymanie archiwum klonów drzew czy restytucji cisa. Ich przeznaczenie jest całkowicie inne od „promocji”.

Uzasadnieniem zastosowania środków funduszu leśnego na wyżej wskazany cel było wskazanie przez osoby je organizujące, że jest to wspólne przedsięwzięcie opisanych powyżej jednostek organizacyjnych PGL Lasy Państwowe. Okoliczności sprawy wskazują jednoznacznie, że w istocie był to wspólny program jednostek lasów państwowych wyłącznie w teorii, w celu umożliwienia skorzystania ze środków pochodzących z funduszu leśnego.

Ostatecznie ustalono bowiem, że w okresie od co najmniej 16 lutego 2022 roku do dnia 9 stycznia 2024 roku określone osoby działając wspólnie i w porozumieniu w celu uzyskania korzyści majątkowej w wysokości 65 000 000,00 zł (brutto) podjęły szereg działań mających na celu upozorowanie tego, że wydatkowanie tej kwoty związane jest z realizacją zadań określonych w art. 58 ustawy o lasach, podczas gdy w rzeczywistości nie miało ono żadnego związku z prowadzeniem gospodarki leśnej, to jest celem wykorzystania funduszu leśnego.

W celu ominięcia Prawa zamówień publicznych zadanie to miało zostać w całości wykonane w trybie „in-house”, początkowo przez Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie, a ostatecznie przez Zakład Budowlano – Drogowy „Bieszczady” sp. z o.o. wyłoniony do jego realizacji w trybie art. 214 ustawy PZP. W rzeczywistości jednak osoby związane z realizacją tego zadania miały pełną świadomość i wiedzę, że zadanie będzie wykonywane przez inne podmioty. Faktycznie ZBD „Bieszczady” sp. z o.o. zawarło umowy na wykonanie tej inwestycji przez podmioty zewnętrzne, bez przeprowadzania postępowania zgodnego z zasadami Prawa Zamówień Publicznych. Działanie te wprost wywołało szkodę w mieniu PGL LP w wysokości 23 199 593,98zł.

Ujawnione okoliczności prowadzą do wniosku, że z bardzo dużym prawdopodobieństwem w rzeczywistości kampania billboardowa miała służyć promowaniu określonej partii politycznej w kampanii wyborczej w 2023 roku.

Krajowa Administracja Skarbowa w sprawozdaniu z audytu w OKL w Gołuchowie ustaliła jako nieprawidłowości, że Zakład Budowlano-Drogowy „Bieszczady” nie mógł otrzymać zamówienia w trybie „in-house”, ponieważ nie był w stanie zrealizować głównego przedmiotu zamówienia i faktycznie go nie zrealizował, czym naruszono art. 214 ust. 9 ustawy Prawo zamówień publicznych. Dyrektor OKL dysponowała rozeznaniami rynku, w którym znajdowały się informacje sugerujące możliwość optymalizacji produkcji billboardów i obniżenie do ceny na poziomie 6.900,00 zł/szt. Cena za billboard z oferty ZBD dla OKL w Gołuchowie wynosiła 9.400,00 zł.

W sprawie tej złożono zawiadomienie o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa; kolejno w sprawie tej zostało wszczęte śledztwo, które obecnie prowadzone jest przez Prokuraturę Regionalną w Krakowie.

4.3.4. Darowizny

Podstawą prawną działalności Lasów Państwowych jest ustawa o lasach, gdzie zgodnie z art. 35 ust. 1 wskazano, że nadleśniczy kieruje nadleśnictwem i odpowiada za całokształt jego działalności, w tym za gospodarowanie powierzonym mieniem Skarbu Państwa. Nadleśniczy ma możliwość przekazywania środków pieniężnych na cele społecznie użyteczne, w tym na rzecz jednostek użyteczności publicznej i oświatowej, która to pomoc odbywa się formalnie w oparciu o § 19 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe. Rozporządzenie nie zawiera odesłania do innych przepisów prawa powszechnie obowiązującego, ani nie definiuje wymienionych wyżej pojęć prawnych, co dawało podstawę do zbyt swobodnej interpretacji pojęcia „cel społecznie użyteczny”. Określenie celu danej darowizny nie powinno sprawiać problemów, gdyż sfera zadań publicznych, określona w art. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jest obszerna i obejmuje 34 zadania i pozwala na porównanie wykazu zadań publicznych z zadaniami ustawowymi, bądź zadaniami statutowymi podmiotu ubiegającego się o przyznanie darowizny.

Mimo istniejących zasad udzielania darowizn w wielu nadleśnictwach dochodziło do przekazywania środków na cele niemające związku z działalnością społecznie użyteczną. W ramach kontroli zauważono udzielanie darowizn przed zawarciem umowy, zawieranie umów bez sprecyzowanego jasnego, weryfikowalnego celu udzielanej darowizny. Umowy nie zawierały również mechanizmów kontroli/rozliczenia udzielonej darowizny.

W 2023 roku, a więc w roku kampanii wyborczej do Parlamentu RP, nadleśnictwa ze wszystkich regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych przekazały darowizny w łącznych kwotach 36 095 292,86 zł. Dla porównania w 2024 roku, a więc w roku powyborczym i w roku katastrofalnej powodzi przekazano darowizny w łącznych kwotach 20 455 359,40 zł.

W 2023 r. nadleśnictwa udzieliły 17 695 darowizn – średnia wielkość darowizny wyniosła 2 039,86 zł. W wielu przypadkach umowy te w istocie nie miały funkcji darowizny, ale nosiły znamiona umowy sponsoringowej, promocyjnej. Np. udzielano darowizny na klub sportowy – cel statutowy, a w zamian umieszczano tylko baner z logiem LP.

Tylko nadleśniczy ma możliwość przekazywania środków pieniężnych na cele społecznie użyteczne. Tymczasem w sposób nieuprawniony były Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach oczekiwał wydzielenia odrębnej puli środków z zysku netto nadleśnictw, do dyspozycji Dyrektora RDLP, które mogły być przeznaczone na cele społecznie użyteczne. Były Dyrektor doprowadził do udzielenia 29 darowizn na łączną kwotę 1 267 840 zł, w tym w dwóch przypadkach – na cele, które nie wpisywały się w działalność społecznie użyteczną. Dyrekcja w wyniku przeprowadzenia wewnętrznej kontroli ustaliła nieprawidłowości dotyczące m.in.

sposobu organizacji darowizn i ponoszenia kosztów związanych z funkcjonowaniem leśnej asysty honorowej.

Kontrola wykazała, że w latach 2021–2023 nadleśnictwa podległe Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach przeznaczyły większość darowizn, o łącznej wartości blisko 1,9 miliona złotych, na rzecz instytucji działających na terenach związanych z okręgami wyborczymi kandydatów partii Suwerenna Polska w wyborach parlamentarnych 2023 roku oraz osób startujących w wyborach samorządowych 2024 roku. W efekcie wsparcie otrzymały organizacje i społeczności, które mogły zostać wykorzystane do budowania zaplecza politycznego dla wybranej grupy polityków. Tego rodzaju działania można postrzegać jako naruszenie uprawnień nadleśniczych i próbę wykorzystania środków finansowych na cele polityczne. Ta sama kontrola pokazała, że w 29 z 31 udzielonych przez nadleśnictwa darowiznach nie weryfikowano sposobu spełnienia przez obdarowanych nałożonych na nich obowiązków w zakresie przeznaczenia darowizny. Ponadto w tych umowach zawarto jedynie postanowienia o zastosowaniu przepisów Kodeksu cywilnego. Natomiast brak było postanowień dotyczących zabezpieczenia interesów darczyńcy takich jak np.: odpowiedzialności za korzystanie z przedmiotu darowizny w sposób niezgodny z jej przeznaczeniem czy sankcji za nieprawidłową realizację umowy.

Liczne darowizny przekazane zostały również przez około 140 jednostek organizacyjnych LP na rzecz Fundacji Ekologiczne Forum Młodzieży w Białymstoku, związanej z byłym członkiem partii Prawo i Sprawiedliwość Janem Szyszko – w łącznej kwocie 733 433,56 złotych. Założenia statutowe tej Fundacji dotyczą wspierania ochrony środowiska, łowiectwa, tradycji polskiej oraz tożsamości narodowej poprzez walkę z „ekoterroryzmem” oraz promowaniem rozgłośni radiowej „Radio Maryja”.

W wielu kontrolowanych jednostkach występowały przypadki niecelowego finansowania wydarzeń religijnych i zakupu przedmiotów o charakterze reprezentacyjnym. Przykładem może być zakup buławy hetmańskiej dla duszpasterzy leśników (za kwotę 12,9 tys. zł), sfinansowanie ogólnopolskiej pielgrzymki leśników na Jasną Górę czy zakup honorowych uniformów dla regionalnych duszpasterzy. Koszt tych działań w RDLP Katowice wyniósł łącznie ponad 583 tys. zł. W raportach wskazano ponadto przypadki przekazywania darowizn na cele religijne lub związane z kulturą jak, zakup róży srebrno-bursztynowej czy krzyża jubileuszowego przekazanych Zakonowi Paulinów na Jasnej Górze, pomimo że przepisy prawa nie przewidują takiej formy wsparcia przez Lasy Państwowe (darowizna rzeczowa).

4.3.5. Zestawy ratownictwa medycznego

Ówczesny Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej DGLP, działający z upoważnienia byłego Dyrektora Generalnego LP w roku 2022 i 2023, zlecił ówczesnemu Dyrektorowi Centrum Informacyjnemu Lasów Państwowych zakup zestawów ratownictwa medycznego, do wykorzystania w celach promocyjnych, wskazując że koszt zamówienia zestawu ratownictwa nie powinien przekraczać 130 000 zł netto (CILP zakupił w ciągu dwóch lat łącznie 299 szt. zestawów ratownictwa medycznego o łącznej wartości 255 630 zł netto). Przed wydaniem ww. zlecenia oraz

zakupu pozostałych materiałów promocyjnych w DGLP nie dokonano w sposób udokumentowany analizy faktycznych potrzeb oraz celowości ich zakupu przez pryzmat zadań statutowych jednostki. Po zakupie część zestawów ratownictwa medycznego przekazywana była na wydarzeniach plenerowych i wręczana strażakom-ochotnikom przez ówczesnego Dyrektora Generalnego LP, bądź innych pracowników LP.

We wrześniu 2023 r. Dyrektor Generalny LP polecił byłej Dyrektorki CILP przygotowanie i podpisanie protokołu zdawczo-odbiorczego obejmującego przekazanie Głównemu Departamentowi Państwowej Służby Ukrainy do Sytuacji Nadzwyczajnych w obwodzie lwowskim pakietów medycznych bez wskazania ich liczby, a jedynie ogólnej wartości (wynoszącej 129 630 zł netto), która – jak ustalono w trakcie czynności kontrolnych – nie była zgodna ze stanem faktycznym. Faktycznie przekazano 42 szt. pakietów medycznych o wartości 36 540 zł netto.

Krajowa Administracja Skarbowa w związku z prowadzonym audytem złożyła zawiadomienie do Prokuratury Krajowej o możliwości popełnienia przestępstw przez kierownictwo DGLP i CILP polegających m.in. na przekroczeniu uprawnień i działaniu na szkodę interesu publicznego, poprzez dokonywanie wydatków na agitację wyborczą ze środków publicznych; potwierdzenia w wystawionym i podpisanym dokumencie nieprawdy dotyczącej przekazania 149 szt. zestawów ratownictwa medycznego przedstawicielowi Ukrainy.

4.4. Używanie samochodów służbowych do celów prywatnych

Wykorzystywanie samochodów służbowych do celów prywatnych stanowi istotny problem w zarządzaniu majątkiem publicznym przez Lasy Państwowe. Samochody służbowe są w Lasach Państwowych wykorzystywane zarówno do celów związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej, takich jak patrolowanie terenów leśnych, nadzór nad pracami leśnymi czy transport osób i sprzętu w ramach realizacji zadań statutowych, jak i do celów prywatnych.

W trakcie przeprowadzonych kontroli Najwyższej Izby Kontroli oraz audytów wewnętrznych Lasów Państwowych ujawniono szereg przypadków wykorzystywania pojazdów służbowych do celów prywatnych w niewłaściwy sposób. Przykłady te obejmują korzystanie z samochodów do dojazdów z miejsca zamieszkania do pracy bez formalnego rozliczenia, wyjazdy weekendowe, przewóz członków rodzin oraz wykorzystywanie pojazdów do realizacji prywatnych spraw. Część takich przypadków była możliwa z uwagi na brak jednoznacznych regulacji wewnętrznych w jednostkach oraz niepełnym ewidencjom przebiegu pojazdów. W wielu jednostkach LP nie stosowano systemu monitoringu GPS, ani nie prowadzono szczegółowych kart drogowych, co utrudniało kontrolę nad rzeczywistym wykorzystaniem pojazdów.

W niektórych nadleśnictwach i biurach dysekcji regionalnych stosowano praktykę powierzania samochodów służbowych do dyspozycji kierowników jednostek lub osób pełniących funkcje kierownicze, bez szczegółowego określenia zakresu wykorzystania. Nadleśniczy lub dyrektor regionalnej dysekcji mógł użytkować pojazd zarówno w celach służbowych, jak i prywatnych, co prowadziło do sytuacji, w której

granica pomiędzy celami prywatnymi a służbowymi ulegała zatarciu. W przypadku braku precyzyjnych zapisów w regulaminach lub umowach, rozliczenie tego typu użytkowania było niemożliwe.

Kontrole ujawniły niepokojące zjawisko rozliczania delegacji w niedzielę i święta. Wykraczało to poza okoliczności dopuszczające pracę w niedzielę i święta, określone w art. 151¹⁰ ust. 9 ustawy Kodeks pracy. Zgodnie z tym przepisem praca w niedzielę i święta jest dozwolona przy wykonywaniu prac koniecznych ze względu na ich użyteczność społeczną i codzienne potrzeby ludności. Zdaniem kontrolerów, ww. wydarzenia nie stanowiły prac koniecznych ze względu na ich użyteczność społeczną i codzienne potrzeby ludności, a tym bardziej wykonywanych w powyżej wymienionych podmiotach/jednostkach.

Kontrola NIK w DGLP stwierdziła nieprawidłowości w zakresie korzystania z samochodu służbowego przez Dyrektora Generalnego LP. Ewidencja przebiegu dwóch samochodów służbowych będących w dyspozycji Dyrektora Generalnego LP była prowadzona niezgodnie ze stanem faktycznym – pomimo tego, że były Dyrektor Generalny LP w okresie od kwietnia 2021 r. do stycznia 2024 r. wykorzystywał samochody służbowe dla dojazdu do miejsca zamieszkania, to w ewidencji wykazywano przejazdy do RDLP w Katowicach. Łączna długość przejazdów na tej trasie wyniosła 127 316 km. W sprawie potwierdzenia tego, czy kierowca DGLP woził ówczesnego Dyrektora Generalnego LP do miejsca zamieszkania i z tego miejsca do pracy, ówczesny Dyrektor Generalny LP zeznał: Tak potwierdzam. Chciałem spędzić jak najwięcej czasu w domu, w związku z sytuacją rodzinną (...). Koszty wyjazdów ówczesnego Dyrektora Generalnego LP samochodami służbowymi, pozostających w jego dyspozycji, na trasie DGLP-RDLP Katowice (w piątki) i RDLP Katowice-DGLP (w poniedziałki), według kontrolowanej jednostki wyniosły co najmniej 193 339,05 zł.

Przykładowo, zgodnie z wynikami kontroli NIK w RDLP w Katowicach za lata 2020-2024 (I kwartał), rozliczono 131 poleceń wyjazdu służbowego, których rozpoczęcie i zakończenie miało miejsce w dniu wolnym od pracy, tj. w niedzielę, z których 31 związanych było z uczestnictwem pracowników RDLP w uroczystości o charakterze religijnym.

Audyt wewnętrzny w RDLP w Lublinie za rok 2023 obejmował analizę delegacji i podróży służbowych pracowników biura RDLP w Lublinie. W tym czasie ówczesny Dyrektor odbył 179 delegacji, w tym 105 samochodami służbowymi i 74 samochodem prywatnym – z czego w aż 108 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w ewidencji. Przywołać należy bezprawne rozliczanie delegacji – wskazujących na fakt, iż w rzeczywistości stanowiły one trasy przejazdu z domu – do pracy, a także z pracy – do domu. Ponadto, nieprawidłowości dotyczyły również zadeklarowania przejazdów służbowych, których nie potwierdziły dokumenty ochrony, co rodzi duże prawdopodobieństwo, że delegacje się nie odbyły. W tym samym okresie jeden z pracowników odbył 137 delegacji, w tym 108 samochodami służbowymi i 26 samochodem prywatnym, z czego w 96 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w ewidencji.

Przykłady nieprawidłowości to między innymi:

- 1) Rozpoczynanie delegacji w godzinach popołudniowych (tj. 13.00 – 18.00), których głównym kierunkiem były okolice miejsca zamieszkania, co kwalifikować można jako dojazdy do miejsca zamieszkania;
- 2) Wyjazdy do biura RDLP wykonywane rano (7.00 – 9.00), co kwalifikować można jako dojazdy do miejsca pracy;
- 3) Przypadki przejazdów, w których wykazywano mniejszą ilość kilometrów w odniesieniu do odległości z Google Maps (dokończenie przejazdu służbowego było nierealne), co wskazuje na nierzetelność dokumentowania delegacji;
- 4) Brak możliwości wykonania rzekomego celu delegacji z uwagi na czas samego przejazdu – który przekraczał wskazany czas trwania podróży służbowej;
- 5) Dublowanie delegacji na samochód prywatny oraz służbowy odbywających się w tym samym czasie;
- 6) Rozbieżności pomiędzy KSO (kartą samochodu osobowego), rejestrem ochrony oraz rozliczeniem delegacji; przypadki braku powrotu samochodu do biura RDLP (brak wpisów w rejestrze prowadzonym przez ochronę) oraz rozliczania kolejnej delegacji z biura RDLP; prawdopodobne garażowanie samochodu w miejscu zamieszkania – przy jednoczesnym braku formalnej zgody na garażowanie pojazdu w miejscu zamieszkania;
- 7) Wypełnianie KSO w sposób nieczytelny, nanoszenie poprawek lub ostateczne wykreślenie niepasujących przejazdów.

Koszty związane z użytkowaniem samochodów służbowych w Lasach Państwowych są istotne. Brak precyzyjnej kontroli nad wykorzystywaniem pojazdów powoduje, że część tych środków może być wydatkowana na cele niezgodne z przeznaczeniem. Ponadto użytkowanie samochodów służbowych do celów prywatnych bez odpowiedniego rozliczenia skutkuje powstaniem przychodu po stronie użytkownika, co rodzi obowiązek podatkowy. Brak takiego rozliczenia stanowi naruszenie przepisów prawa podatkowego i może prowadzić do odpowiedzialności karno-skarbowej.

W praktyce wielu nadleśniczych i kierowników jednostek powoływało się na konieczność zapewnienia stałej gotowości do pracy jako powód do korzystania z pojazdów służbowych również poza godzinami pracy. Argumentowano to potrzebą szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych, takich jak pożary, kradzieże drewna, awarie czy wypadki na terenie lasów. Jednak w większości przypadków brakowało dokumentacji potwierdzającej rzeczywiste sytuacje awaryjne, które uzasadniałyby codzienne użytkowanie pojazdów do celów prywatnych.

5. Nieprawidłowości w gospodarce nieruchomościami

Stwierdzono przypadki próby wydatkowania środków na nieruchomości w złym stanie technicznym lub nieprzydatne Lasom Państwowym. W Nadleśnictwie Brynek planowano dokonanie zakupu zespołu pałacowo – parkowego za środki Lasów Państwowych. W lutym 2022 r. DGLP w związku z prośbą Departamentu Leśnictwa i Łowiectwa Ministerstwa Klimatu i Środowiska, poleciła podjęcie działań mających na celu ustalenie możliwości zmiany formy korzystania z nieruchomości stanowiącej

własność Powiatu Tarnogórskiego. W dalszej korespondencji wskazywano, że w wyniku przeprowadzonej analizy Zespół pałacowo – parkowy jako całość może odegrać istotną rolę w rozwoju leśnictwa w Polsce jako miejsce kształcenia pracowników leśnych. Podjęto działania, które wygenerowały niemałe koszty już na etapie przedwstępnym np. sporządzenie operatów szacunkowych. W operacie szacunkowym zleconym przez Nadleśnictwo (sporządzonym 30 maja 2023 r.) wskazano jako wartość nieruchomości kwotę 20 960 000 zł, a w operacie szacunkowym zleconym przez Starostwo (sporządzonym 30 kwietnia 2023 r.) tą wartość oszacowano na kwotę 40 632 000 zł. Negocjowano bonifikatę w stosunku do operatu Starostwa m.in. z uwagi na znaczne nakłady remontowe, brak przydatności Zespołu pałacowo-parkowego dla Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach oraz istnienie ryzyka konfliktów z najemcami mieszkań znajdujących się na terenie ww. Zespołu. Podkreślano, że szczególnej uwagi wymaga lokalizacja na gruncie licznych obiektów budowlanych (39 obiektów, w których występuje ok 25 mieszkań lokatorskich z czynnymi najemcami).

Wniosek o zgodę na nabycie nieruchomości do DGLP zawierał informację o udzielonej bonifikacie 70 % od ceny sprzedaży ustalonej w operacie majątkowym Starostwa i ustalonej kwocie sprzedaży Zespołu pałacowo-parkowego na kwotę 12 189 600 zł. W ww. wniosku Nadleśniczy wskazał, że nieruchomości gruntowe z obiektami budowlanymi o charakterze edukacyjno – dydaktycznym będą przydatne do realizacji celów związanych z gospodarką leśną, gdyż prowadzona jest w nich szkoła branżowa (Technikum Leśne w Brynku), a pozostałe elementy o charakterze socjalno – bytowym, mogą posłużyć jako przestrzeń do utworzenia ewentualnego centrum szkoleniowego Lasów Państwowych. Przedwstępna umowa sprzedaży Zespołu pałacowo – parkowego została zawarta 11 października 2023 r. w formie aktu notarialnego. Ponadto strony umowy przedwstępnej zobowiązały się m.in. do zawarcia umowy przyrzeczonej w terminie do 29 lutego 2024 r.

Nadleśniczy skierował w międzyczasie wniosek do Prokuratury Generalnej RP o opinię prawną dotyczącą zakupu Zespołu pałacowo – parkowego i zwrócił się z prośbą o niepodejmowanie żadnych działań przez Starostwo, mogących generować wydatkowanie środków finansowych. W odpowiedzi Nadleśnictwo otrzymało tzw. list adwokacki, w którym wskazano, że umowa przedwstępna nie zawierała warunku w postaci uzyskania opinii jakiegokolwiek podmiotu oraz ustanowienia szczególnych form zabezpieczenia interesu Skarbu Państwa. W ww. piśmie wskazano również, że zobowiązanie zostało już zaciągnięte, a zatem żądanie opinii Prokuratury Generalnej RP jest w chwili obecnej bezprzedmiotowe, a uchylanie się od zawarcia umowy spowoduje konieczność obciążenia Nadleśnictwa odpowiedzialnością za wszystkie negatywne następstwa wynikłe z odmowy zawarcia umowy przyrzeczonej, które wielokrotnie przekroczą ustaloną cenę sprzedaży. W piśmie z 27 lutego 2024 r. Starostwo przesłało do Nadleśnictwa projekt aktu notarialnego wyznaczając na 29 lutego 2024 r. termin zawarcia umowy. W odpowiedzi (z 29 lutego 2024 r.) Nadleśnictwo poinformowało, że umowa przenosząca własność nieruchomości nie zostanie zawarta (...) Zawarcie umowy skutkującej nabyciem przedmiotowych nieruchomości z uwagi na zachodzące wątpliwości w kontekście ochrony interesów

Skarbu Państwa, o których mowa w art. 37 ustawy o lasach nie znajduje uzasadnienia. Nadleśnictwo 6 maja 2024 r. otrzymało od kancelarii adwokackiej reprezentującej Starostwo pozew o zawarcie umowy przyrzeczonej z żądaniem ewentualnym, złożony do Sądu Okręgowego w Gliwicach.

Transakcja ta została oceniona przez Najwyższą Izbę Kontroli jako niecelowa i pozostająca poza zakresem działalności Lasów Państwowych. Zakup ten nie miał związku z prowadzeniem gospodarki leśnej ani z realizacją celów funduszu leśnego. Było też działaniem niegospodarnym, gdyż skutkowało wydatkowaniem na ten cel środków w łącznej kwocie 47 003,18 zł.

Przeprowadzone czynności kontrolne doprowadziły również do ustalenia, że doszło do nieprawidłowości w zakresie stosowania art. 40a ust. 1 ustawy o lasach oraz kryteriów ustalania stanu przydatności nieruchomości Lasom Państwowym określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 października 2013 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu sprzedaży lokali i gruntów z budynkami mieszkalnymi w budowie oraz kryteriów kwalifikowania ich jako nieprzydatne Lasom Państwowym, a także trybu przeprowadzania przetargu ograniczonego (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1206).

Do nieprawidłowości dochodziło także w przypadku sprzedaży lokali mieszkalnych w oparciu o art. 40a ust. 1 ustawy o lasach, który stanowi, że Lasy Państwowe mogą sprzedawać nieruchomości zabudowane budynkami mieszkalnymi i samodzielne lokale mieszkalne, zwane dalej „lokalami”, oraz grunty z budynkami mieszkalnymi w budowie, nieprzydatne Lasom Państwowym. Ust. 4 tego artykułu stanowi, że Pracownicy i byli pracownicy Lasów Państwowych mający co najmniej trzyletni okres zatrudnienia w Lasach Państwowych, z wyjątkiem osób, z którymi stosunek pracy rozwiązany został bez wypowiedzenia z winy pracownika, posiadają pierwszeństwo nabycia lokali, których są najemcami i w których mieszkają. Cena sprzedaży lokalu podlega łącznemu obniżeniu o 6 % za każdy rok zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych i o 3 % za każdy rok najmu tego lokalu, nie więcej jednak niż o 95 %. Dodatkowo ust. 8 art. 40a ustawy wskazuje: Wykazy lokali oraz gruntów z budynkami mieszkalnymi w budowie przeznaczonych do sprzedaży sporządzają dyrektorzy regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. Wykazy są przedmiotem opinii związków zawodowych. Sprzedaż może być dokonana po zatwierdzeniu wykazu przez Dyrektora Generalnego i ogłoszeniu wykazu w Biuletynie Informacyjnym Lasów Państwowych oraz w prasie. Ogłoszeniu w prasie nie podlega wykaz lokali zasiedlonych.

Nadleśnictwa oraz za ich pośrednictwem dyrekcje regionalne Lasów Państwowych, prowadzą dla każdej jednostki Program Gospodarowania Zasobami Lokalowymi, którego zasady wprowadził Dyrektor Generalny Lasów Państwowych. Jest to program długodystansowy zaplanowany docelowo do 2035.

25 maja 2022 roku Dyrektor Generalny Lasów Państwowych Józef Kubica wydał zarządzenie nr 51 w sprawie powołania Zespołu zadaniowego do komisyjnej oceny zasadności sprzedaży pozostających w zarządzie Lasów Państwowych nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi i samodzielnymi lokalami mieszkalnymi oraz gruntów z budynkami mieszkalnymi w budowie, nieprzydatnych

Lasom Państwowym. Zgodnie z treścią § 2 ust. 2 zarządzenia do zadań zespołu należało m. in. wyrażanie opinii dla Dyrektora Generalnego LP w zakresie sprzedaży budynków mieszkalnych, samodzielnych lokali mieszkalnych oraz gruntów z budynkami mieszkalnymi w budowie, których wartość księgową netto przekraczała kwotę 100 000 zł, lub których powierzchnia działki przekraczała 1000 m².

W toku czynności kontrolnych ustalono, że określone osoby przez nadużycie udzielonych im uprawnień oraz niedopełnienie ciążących na nich obowiązków spowodowały bezpośrednio niebezpieczeństwo wyrządzenia szkody majątkowej w wielkich rozmiarach, to jest w kwocie nie mniejszej niż 2 302 200,00 zł. Niezgodnie z art. 40a ust. 1 ustawy o lasach oraz kryteriami ustalania stanu przydatności nieruchomości Lasom Państwowym określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 października 2013 roku oraz wbrew negatywnej opinii wydanej przez powołany przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych zespół zadaniowy do komisyjnej oceny zasadności sprzedaży nieruchomości, zatwierdzili w dniu 5 grudnia 2023 roku wykaz nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży, przy czym w wykazie tym znajduje się konkretny lokal w zarządzie Nadleśnictwa Gdańsk, a następnie wiedząc, iż w dniu 5 stycznia 2024 roku Minister Klimatu i Środowiska wydała polecenie wstrzymania wszelkich czynności zmierzających do rozporządzenia lasami gruntami i innymi nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie (nadleśnictw) Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku, do czasu zakończenia kontroli kontynuowali swoje działania. Doprowadziło to do zawarcia w dniu 8 stycznia 2024 roku przedwstępnej umowy sprzedaży na rzecz byłego dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku lokalu z zastosowaniem bonifikaty.

W sprawie tej zostało złożone zawiadomienie do Prokuratury Regionalnej w Gdańsku; kolejno zostało ono przekazane do prowadzenia Prokuraturze Regionalnej w Krakowie w ramach opisanego postępowania. W sprawie tej zawiadomienie popełnienia przestępstw dotyczy trzech osób, którym ogłoszono już postanowienia o przedstawieniu zarzutów.

6. Instrumentalne wykorzystanie Lasów Państwowych w przekazie politycznym

Lasy Państwowe w latach 2021-2023 zostały wykorzystane jako narzędzie w przekazie politycznym, co można uznać za przekroczenie ustawowego obszaru działania kierowników jednostek Lasów Państwowych, którzy są traktowani jak funkcjonariusze publiczni, gospodarujący majątkiem Skarbu Państwa. W praktyce w ww. latach doszło do wielu przypadków, w których Lasy Państwowe były wykorzystywane do wspierania przekazu politycznego jednej opcji politycznej szczególnie tej związanej z rządem Zjednoczonej Prawicy. Problem ten dotyczył zarówno tzw. działań promocyjnych jak i polityki kadrowej, organizacji wydarzeń sponsorowanych oraz formułowania oficjalnych komunikatów kierowanych do społeczeństwa.

W latach 2021-2023 Lasy Państwowe były również aktywnym uczestnikiem kampanii medialnych prowadzonych w mediach sympatyzujących z rządem. Środki na

reklamę i promocję kierowano do Telewizji Polskiej, Telewizji Republika, tygodników "Do Rzeczy", "Sieci" oraz portali internetowych takich jak "wPolityce.pl". Materiały promocyjne obejmowały nie tylko reklamy dotyczące lasów czy drewna, ale także treści związane z narracją polityczną podkreślającą znaczenie patriotyzmu, wartości chrześcijańskich oraz rzekomych zagrożeniach wynikających z polityki klimatycznej Unii Europejskiej. Przekaz ten był zbieżny z przekazem rządu i partii politycznych wspierających koalicję rządzącą, co wzmacniało wrażenie instrumentalnego wykorzystania Lasów Państwowych do celów politycznych.

Jednym z przykładów tego zjawiska było finansowanie kampanii informacyjnej dotyczącej ochrony polskich lasów przed "planami unijnych biurokratów" w kontekście strategii bioróżnorodności i Zielonego Ładu. Jednostki Lasów Państwowych przygotowywały materiały wideo, ulotki oraz artykuły sponsorowane, które pojawiały się w mediach o profilu prawicowym, podkreślając zagrożenie rzekomym odebraniem Polsce możliwości decydowania o własnych lasach. Tego rodzaju przekaz był zgodny z retoryką partii rządzącej i był także prezentowany podczas kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu w 2023 roku. W kampanii tej udział brali również dyrektorzy regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz nadleśniczowie, którzy pojawiali się na spotkaniach organizowanych przez polityków partii rządzącej. Często zdarzało się, że materiały promocyjne Lasów Państwowych, np. ulotki zawierały również informacje promujące działalność polityków Suwerennej Polski i były rozdawane podczas wydarzeń „sponsorowanych przez LP” w okresie poprzedzającym kampanię wyborczą.

Przykładem takiego działania może być także akcja zbierania podpisów pod projektem ustawy dotyczącej rzekomo „ochrony lasów” prowadzona w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie. Wedle relacji pracowników niepodpisanie petycji mogło przynieść niekorzystne konsekwencje; sama akcja była szeroko komentowana w mediach społecznościowych, głównie przez Dariusza Mateckiego.

Zjawisko instrumentalizacji LP obejmowało również działania w mediach społecznościowych. Oficjalne profile jednostek Lasów Państwowych często publikowały treści o charakterze patriotycznym, religijnym lub politycznym, niepowiązanym bezpośrednio z działalnością LP. Pojawiały się posty dotyczące rocznic historycznych, wydarzeń politycznych oraz osób powiązanych z określonym nurtem politycznym. Brakowało natomiast neutralnych treści edukacyjnych dotyczących ochrony przyrody czy gospodarowania zasobami leśnymi, co powinno być głównym zadaniem komunikacji Lasów Państwowych.

6.2. Upolitycznienie kadry kierowniczej

Problem upolitycznienia kadry kierowniczej w Lasach Państwowych w latach 2021-2023 stanowi jeden z kluczowych obszarów krytyki związanych z funkcjonowaniem instytucji. Upolitycznienie oznacza sytuację, w której kryteria polityczne dominują nad kryteriami merytorycznymi w procesie obsadzania stanowisk kierowniczych. W przypadku Lasów Państwowych problem ten materializował się przede wszystkim w nominacji dyrektora generalnego (aktywnego polityka od roku

2014 partii Prawo i Sprawiedliwość, potem Solidarnej Polski, jak wspomniano wcześniej) oraz niektórych dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych oraz nadleśniczych – funkcjonariuszy publicznych.

W wielu przypadkach powołania na te stanowiska dokonywane były z pominięciem kryteriów merytorycznych. Przykłady pokazują, że decydowały przede wszystkim powiązania polityczne z partią rządzącą. Osoby nominowane na stanowiska kierownicze często posiadały bliskie relacje z politykami lub były rekomendowane przez lokalne struktury partyjne. Przykładem jest powołanie Bartłomieja Obajtki na stanowisko dyrektora RDLP w Gdańsku. Bartłomiej Obajtek jest bratem byłego prezesa PKN Orlen Daniela Obajtki. Jego nominacja była szeroko komentowana w mediach jako przejaw nepotyzmu i upolitycznienia kadry kierowniczej w LP.

Kolejnym przykładem jest zatrudnienie osób związanych z partią rządzącą na stanowiskach doradców czy specjalistów do spraw komunikacji społecznej. Takie osoby często otrzymywały wynagrodzenie bez wykonywania realnych obowiązków lub ich zakres zadań był niejasny. W niektórych przypadkach zawierano fikcyjne umowy z osobami pełniącymi funkcje polityczne lub związanymi z lokalnymi strukturami partyjnymi. Przykładem może być przypadek Dariusza Mateckiego który w latach 2020-2023 był zatrudniony w Lasach Państwowych (CILP i RDLP w Szczecinie) jako specjalista ds. komunikacji społecznej. Dariusz Matecki jednocześnie pełnił funkcję radnego i był aktywnym politykiem związanym z Suwerenną Polską.

Kolejnym przykładem może być zatrudnianie asystentów społecznych polityków. Tego rodzaju przypadki budzą poważne wątpliwości co do zasadności takich umów o pracę oraz skutkują następnie wykorzystywaniem stanowiska w LP do celów politycznych.

Upolitycznienie kadry kierowniczej w LP miało również konsekwencje dla polityki kadrowej na niższych szczeblach organizacji. Dyrektorzy regionalnych dyrekcji LP oraz nadleśniczowie powoływani z klucza politycznego często promowali również osoby związane z określonym środowiskiem politycznym. Takie działania były demoralizujące wśród pracowników oraz osłabiały profesjonalizm w zarządzaniu jednostkami Lasów Państwowych. W wielu przypadkach osoby kompetentne i posiadające wieloletnie doświadczenie były pomijane przy awansach lub zwalniane ze stanowisk bez merytorycznego uzasadnienia. Najwyższa Izba Kontroli w swoich wystąpieniach wielokrotnie wskazywała na brak przejrzystości w procesach kadrowych w Lasach Państwowych. NIK zwracała uwagę na brak otwartych konkursów na stanowiska kierownicze, brak jednoznacznych kryteriów oceny kandydatów oraz na powiązania polityczne osób zatrudnianych na kluczowych stanowiskach. Tego rodzaju praktyki prowadzą do erozji standardów państwa prawa oraz podważają zaufanie społeczne do instytucji publicznych. Znalazło to swój wyraz we wcześniej już przywołanych raportach badania opinii publicznej, z których wynika ogromny spadek zaufania do instytucji Lasów Państwowych wynikający głównie z ich upolitycznienia.

Organizowano różne wydarzenia jak „pikniki rodzinne” i spotkania z wyborcami, które były finansowane ze środków LP, a jednocześnie służyły celom promocyjnym

polityków związanych z partią rządzącą. Wydarzenia takie były relacjonowane w mediach lokalnych sprzyjających władzy, co dodatkowo potęgowało wrażenie, że LP stały się narzędziem w rękach polityków.

Problemem była również praktyka polegająca na zawieraniu umów cywilnoprawnych z osobami powiązanymi politycznie. Często były to umowy o dzieło lub umowy zlecenia na usługi doradcze lub promocyjne. W praktyce osoby te nie wykonywały przewidzianych zadań, a ich zakresy obowiązków były nieprecyzyjne. W wielu przypadkach brakowało dokumentacji potwierdzającej wykonanie zleconych prac, co sugeruje, że umowy miały charakter fikcyjny i służyły jedynie przekazywaniu środków finansowych osobom związanym z określonym środowiskiem politycznym.

Lasy Państwowe muszą być zarządzane przez profesjonalistów posiadających odpowiednie kompetencje i doświadczenie, a nie przez osoby nominowane z klucza politycznego. Tylko w ten sposób możliwe będzie zapewnienie efektywnego i odpowiedzialnego zarządzania zasobami leśnymi w Polsce.

Szczególnym przypadkiem były liczne zatrudnienia dokonywane w oparciu o klucz polityczny, rodzinny i towarzyski w CILP. Co do zasady CILP realizuje swoje działania opisane w schemacie organizacyjnym przez pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Zasadą jest, że osoby takie posiadają wykształcenie leśne. W okresie 2020 – 2024 w CILP zatrudniano od 46 do 47 osób na podstawie umów o pracę.

Przeprowadzone czynności kontrolne (kancelaria zewnętrzna) dotyczyły zatrudniania w CILP osób na podstawie umów cywilnoprawnych. Zdecydowana większość tych umów oceniona została negatywnie. W okresie objętym kontrolą CILP zawarło 22 umowy na usługi doradcze z 18 wykonawcami oraz 11 umów zlecenia. Łączna wartość poniesionych kosztów z tytułu ich realizacji wyniosła 1 315 094,86 zł.

Ustalono, że umowy te były zawierane z osobami pozostającymi w relacjach pokrewieństwa (np. żona, teściowa), bądź w bliskich relacjach towarzyskich (koledzy ze szkoły, z tej samej miejscowości) z osobami sprawującymi najważniejsze funkcje w Lasach Państwowych; względnie osoby te były zatrudnione z uwagi na konotacje polityczne (np. asystencji polityczni posłów).

Zlecanie tych usług odbywało się bez rzetelnej identyfikacji potrzeb i korzyści dla CILP, przedmiot tych umów zawsze pokrywał się z zadaniami pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę; przed zlecaniem usług nie dokonywano, bądź dokonywano nierzetelnie szacowania wartości zamówienia co pozwalało na pomijanie przepisów Prawa Zamówień Publicznych, nie weryfikowano i nie badano kompetencji usługobiorców.

Istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo, że większość zleconych i rozliczonych umów w rzeczywistości nigdy nie była wykonywana. Ustalono przypadki, że osoby całkowicie niezwiązane z Lasami Państwowymi i nie posiadające żadnych kompetencji do pracy na ich rzecz, były zatrudnione nie tylko w CILP, ale także w innych jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych. Zawieranie tych umów najczęściej było efektem polecenia pochodzącego z Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, bądź stanowiło inicjatywę własną ówczesnego Dyrektora CILP.

W sprawach tych złożono już zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa; kolejne pozostają w opracowaniu.

Ponadto, w jednym przypadku doszło do całkowicie nieuzasadnionego i zbędnego zatrudnienia w Centrum Informacyjnym Lasów Państwowych, kolejno w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie osoby pełniącej jednocześnie funkcję pośta do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentującego Suwerenną Polskę. Ustalono, że osoba ta mimo niewykonywania żadnej pracy uzyskiwała wynagrodzenie oraz świadczenia około pracownicze w łącznej wysokości 486 490,00 zł, w tym w CILP kwotę 320 722,21 zł. Polecenie zatrudnienia w obu jednostkach pochodziło z Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

Postępowanie w tej sprawie prowadził i prowadzi nadal Zespół Śledczy Nr 2 Prokuratury Krajowej w Warszawie. 18 lipca 2025 roku do Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie skierowano akt oskarżenia przeciwko ówczesnym: Dyrektorowi Generalnemu Lasów Państwowych, Dyrektorowi CILP oraz Dyrektorowi Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie. Postępowanie przeciwko osobie zatrudnionej pozornie nadal jest prowadzone w Prokuraturze Krajowej w Warszawie.

7. Rekomendacje i postulaty zmian systemowych

7.1. Publikacja jawnych rejestrów wydatków

Na podstawie wstępnych ustaleń z audytów, Dyrektor Generalny Lasów Państwowych uznał, że istnieje pilna konieczność uregulowania w Lasach Państwowych obszarów objętych badaniem. Przykładem jest wydanie zarządzenia nr 29 Dyrektora Generalnego LP z dnia 23 kwietnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe obowiązku publikowania wykazu umów darowizny, które wprowadziło obowiązek publicznego ujawniania informacji o darowiznach poprzez:

- publikowanie miesięcznego wykazu umów darowizn,
- wskazanie beneficjenta, celu i kwoty wsparcia,
- umieszczanie informacji w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) nadleśnictwa.

Ten obowiązek zwiększa przejrzystość i pozwala na kontrolę społeczną nad wydatkowaniem środków finansowych przez Lasy Państwowe. Cel darowizny powinien być jasno i szczegółowo określony w umowie. Brak jasnego określenia celu nie daje możliwości kontroli wykorzystania środków. Daje to gwarancję, że przekazane środki zostaną faktycznie przeznaczone na działania społecznie użyteczne. Instytucja przekazująca darowiznę, czyli Lasy Państwowe, powinna mieć prawo do weryfikacji, czy darowizna została spożytkowana zgodnie z zapisanym celem.

Dotychczas wiele udzielanych darowizn jako cel w umowie określała – działalność statutową wnioskodawcy. Przekazanie darowizny na ogólny cel, jakim jest działalność statutowa jednostki (np. stowarzyszenia lub fundacji), jest prawnie dopuszczalne, jednak w przypadku instytucji takich jak Lasy Państwowe, niezbędne powinno być uszczegółowienie celu darowizny. Brak sprecyzowanego celu może utrudnić kontrolę nad tym, jak faktycznie środki zostały spożytkowane i może to być

uznane za mniej transparentne. Przekazanie darowizny na ogólną działalność statutową jednostki byłoby bardziej uzasadnione, gdyby w umowie znalazły się zapisy precyzujące, jak ta działalność ma się odnosić do celów społeczno – użytecznych.

7.2. Realizacja przedsięwzięć wspólnych

Zasady przeprowadzania przedsięwzięć wspólnych przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych w latach 2022 i 2023 zasadniczo opierały się o wewnętrzne przepisy zarządzenia nr 28 Dyrektora Generalnego LP z dnia 24 marca 2022 r. w sprawie realizacji w Lasach Państwowych wspólnych przedsięwzięć drogowych, mających związek z gospodarką leśną (zn. ES.771.29.2022), uchylone i zmienione zostało zarządzeniem nr 20 Dyrektora Generalnego LP z dnia 10 lutego 2023 roku w sprawie realizacji w Lasach Państwowych wspólnych przedsięwzięć drogowych, mających związek z gospodarką leśną (zn. MD.771.1.1.2023). Wprowadzono już wówczas wykluczenie wpływające na brak możliwości przyznania dofinansowania dla zadań, które dotyczą dróg, które nie zostały zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych, zgodnie z art. 6, 6a i 7 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r., 1693 ze zm.).

W celu dalszego doprecyzowania realizacji przedsięwzięć wspólnych wprowadzono zarządzenie nr 13 Dyrektora Generalnego LP z dnia 29 stycznia 2025 r. w sprawie udziału Lasów Państwowych we wspólnych przedsięwzięciach drogowych, mających związek z gospodarką leśną (zn. OI.771.1.1.2025), w którym uzupełniono wykluczenia wpływające na brak możliwości przyznania dofinansowania dla zadań:

- 1) które dotyczą dofinansowania przedsięwzięcia nie związanego z podniesieniem nośności/ trwałości jezdni ograniczające się do pozostałych elementów drogi (w szczególności tablic informacyjnych, chodników, oświetlenia, sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej);
- 2) gdzie udział środków własnych JST jest mniejszy niż 20 %;
- 3) które obejmują łączną wartość środków finansowych wnioskowanych na przedsięwzięcie w roku wnioskowania, przekraczającą kwotę 2 mln zł.;
- 4) w odniesieniu do których wnioskodawcy nie wykazują potoku ładunku większego niż 10 000 m³.

7.3. Reforma systemu kadrowego

Mając na uwadze przepisy obowiązującej ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz.U. 2025 poz. 620) oraz jednoczesną konieczność zapewnienia transparentności obsadzania wolnych stanowisk pracy w jednostkach organizacyjnych LP Dyrektor Generalny LP pismem z dnia 21 lipca 2025 r. (zn. GK.1101.35.2025) wprowadził wytyczne pod nazwą „Zasady rekrutacji w jednostkach organizacyjnych LP.”

8. Efekty audytów i kontroli – podsumowanie

Cały rok 2024 oraz trwający 2025 upływały w Lasach Państwowych pod znakiem bardzo dużej ilości kontroli, audytów i czynności sprawdzających z zakresu majątkowo-finansowego. Były to zarówno kontrole organów zewnętrznych, jak i kontrole wewnętrzne.

Kontrole organów zewnętrznych przeprowadzono w ponad 50 jednostkach Lasów Państwowych, każdego szczebla. Kontrole lub audyty prowadziła Najwyższa Izba Kontroli, z kilku delegatur (w kilku tematach), Krajowa Administracja Skarbowa Izba Administracji Skarbowej w Bydgoszczy (nadal trwa w DGLP i w CILP), Centralne Biuro Antykorupcyjne, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Państwowa Inspekcja Pracy, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, a także inne lokalne. W pewnym momencie, z uwagi na trwające jednocześnie w DGLP kontrole różnych służb, zostało nawet zorganizowane spotkanie koordynujące (NIK, KAS, CBA i DGLP), gdyż zakresy tych kontroli się pokrywały. Poruszone zagadnienia dotyczyły m.in.: kontroli OKL w Gołuchowie, wyników audytu „projektu billboardowego”, finansowania magazynów medialno-prasowych, konkursów promocyjnych organizowanych przez CILP, tzw. inwestycji wspólnych w drogi samorządowe, pozornych umów o prace tj. fikcyjnego zatrudnienia w jednostkach LP (ewidencja czasu pracy i efektów pracy, delegacje, „kilometrówka”), darowizn przekazywanych z jednostek LP podmiotom zewnętrznym.

Przedstawiciele KAS w Bydgoszczy i NIK w Opolu, wskazując na tajemnicę skarbową i kontrolerską, przedstawili informacje, że wyniki prowadzonych kontroli skutkują lub skutkować będą wnioskami do prokuratury. Metodyka KAS pozwala na składanie stosownych zawiadomień już w trakcie kontroli (złożonych zostało kilkanaście takich zawiadomień), natomiast w przypadku kontroli prowadzonej przez NIK ewentualnie zawiadomienia są składane po zakończeniu kontroli. Przedstawiciele Centralnego Biura Antykorupcyjnego zaznaczyli, że do zadań CBA w zakresie właściwości Biura należy zwalczanie korupcji w życiu publicznym i gospodarczym, w szczególności w instytucjach państwowych i samorządowych, a także zwalczanie działalności godzącej w interesy ekonomiczne państwa. Dlatego z punktu widzenia CBA ważne jest analizowanie powiązań oraz skutków działań osób i podmiotów. CBA podkreśliło potrzebę wymiany informacji w ramach służb państwowych.

Uczestnicy spotkania zgodnie ustalili, że niezbędne jest bieżące informowanie nawzajem o złożonych zawiadomieniach do prokuratur (organów postępowania przygotowawczego) w celu ich ewentualnego uzupełnienia i monitorowania postępów prac w zakresie realizacji tych zawiadomień.

W czerwcu 2024 r. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej został poinformowany przez Dyrektora Generalnego LP o możliwych nieprawidłowościach w zakresie niedozwolonego finansowania kampanii wyborczej w wyborach parlamentarnych w 2023 r. ze środków Lasów Państwowych.

Dyrektor Generalny Lasów Państwowych w lutym 2024 r. podjął decyzję, że poza działaniami prowadzonymi przez ww. służby, niezbędne są pogłębione audyty

i kontrole wewnętrzne w wielu tematach. Stąd polecenie przeprowadzenia takich działań do wszystkich dyrektorów regionalnych dyrekcji LP oraz zakładów o zasięgu krajowym, które obejmowały następujące obszary: struktura zatrudnienia, struktura wynagrodzeń, prawidłowość postępowań w trybie art. 40a ustawy o Lasach, postępowania, których stroną jest regionalna dyrekcja Lasów Państwowych (postępowania administracyjne, postępowania karne, postępowania cywilne, postępowania podatkowe), zakupy i sprzedaże nieruchomości, analiza umów na usługi zewnętrzne (np. HR, usługi prawne, księgowość, marketingowe, IT, itp.), analiza umów w ramach działań marketingowych, promocyjnych i sponsoringowych pod kątem zasadności wydatkowanych środków oraz weryfikacja wykonania usług, ochrona danych osobowych, cyberbezpieczeństwo i ochrona systemów informatycznych. W wielu przypadkach audyty te przeprowadzone zostały z wykorzystaniem kancelarii zewnętrznych, ale również przy wykorzystaniu własnych wydziałów kontroli i audytu wewnętrznego. Część kontrolowanych obszarów musiała być rozszerzona, część pogłębionych kontroli trwa nadal. Jednak efektem tych działań jest złożenie przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych ponad 60 zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa.

Niezależnie od powyższych działań w ramach kontroli instytucjonalnych odbywały się planowe kontrole okresowe i sprawdzające, a także wszczęte zostały również niezbędne kontrole ze szczebla DGLP, w ramach kontroli problemowych i doraźnych. Najistotniejsze dotyczyły:

1. Kontrola problemowa funkcjonowania zamkniętych hodowli żubrów w Lasach Państwowych;
2. Kontrola doraźna biur RDLP w Łodzi w aspekcie zasad prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących wyłączenia gruntów leśnych z produkcji;
3. Kontrola doraźna w zakresie organizacji pikników plenerowych w 2023 roku;
4. Kontrola doraźna w zakresie gospodarki lokalowej w Nadleśnictwie Wielbark oraz sąsiednich nadleśnictwach w aspekcie dysponowania lokalami wolnymi;
5. Kontrola doraźna: „Celowości, gospodarności i poprawności wydatkowania środków finansowych na cele promocyjne przez Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie”;
6. Kontrola doraźna "Celowość, gospodarność i poprawność wydatkowania środków finansowych na cele promocyjne, udzielanie darowizn oraz używanie pojazdów służbowych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Krakowie oraz podległe jednostki";
7. Kontrola doraźna "Celowość, gospodarność i poprawność wydatkowania środków finansowych na cele promocyjne, udzielanie darowizn oraz używanie pojazdów służbowych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Krośnie oraz podległe jednostki";
8. Kontrola doraźna „Weryfikacja poprawności przygotowania wzoru munduru codziennego leśnika dla pracowników Straży Leśnej”;
9. Kontrola doraźna prawidłowości nadzoru nad procesem rekultywacji gruntów, w tym poprawności odbioru gruntów poeksploatacyjnych należących do Skarbu Państwa, pozostających w zarządzie Lasów Państwowych

10. Kontrole doraźne dotyczące spraw personalnych w kilku nadleśnictwach.

Zdając sobie sprawę z trudności materii objętej kontrolami i audytami trzeba mieć na uwadze wiele aspektów sprawy które należy rozpatrzyć, ocenić i podjąć decyzje o złożeniu zawiadomienia do prokuratury.

Kodeks postępowania karnego określa najistotniejsze konstytucyjne zasady uniemożliwiające ujawnienie w poniższym raporcie szczegółów postępowań karnych. Art. 4 k.p.k. statuuje zasadę obiektywizmu oraz art. 5 k.p.k. określający zasadę domniemania niewinności stanowią, że konkretną osobę uważa się za niewinną do czasu wydania prawomocnego wyroku skazującego. Norma prawa zawarta w art. 241 Kodeksu karnego zabrania ujawniania informacji z postępowania przygotowawczego. Dlatego należy dodatkowo zwrócić uwagę na fakt, iż rozpowszechnianie informacji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w pewnych sytuacjach może stanowić podstawę odpowiedzialności cywilnoprawnej (np. naruszenie dóbr osobistych) albo może stanowić czyn karalny (np. w przypadku pomówienia).

Z tego też względu jak również mając na uwadze ilość jednostek w strukturze LP oraz szerokie spektrum działalności organizacji poniżej przedstawiono zagadnienia (bez wskazywania konkretnych jednostek i osób) objęte zawiadomieniami:

1. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa poprzez możliwe działanie na szkodę Skarbu Państwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy podczas nabywania gruntów na rzecz Skarbu Państwa.
2. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w związku z góry powziętym zamiarem przywłaszczenia powierzonego mienia.
3. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę Skarbu Państwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe polegającego na niegospodarnym wykorzystaniu majątku Lasów Państwowych poprzez niecelowe podpisanie dodatkowej umowy na usługi zewnętrzne.
4. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa związanego ze śmiercią żubra w czasie transportu pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych.
5. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa poprzez przekroczenie uprawnień w zakresie udzielonych darowizn na cele społecznie-użyteczne.
6. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa dotyczące kradzieży drewna, związane z funkcjonowaniem jednostki bądź na szkodę jednostki.
7. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa związane z postępowaniami przetargowymi i (lub) realizacją robót drogowych w zakresie utrzymania i konserwacji dróg leśnych i innych obiektów budowlanych.
8. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa związane z nieprawidłowościami podczas wykorzystywania samochodów służbowych LP.
9. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na niegospodarności w zarządzeniu mieniem Skarbu Państwa oraz niewłaściwym prowadzeniu dokumentacji ewidencyjno-księgowej, w zakresie prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących wyłączenia gruntów leśnych z produkcji.

10. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na niekorzystnym rozporządzaniu powierzonym majątkiem poprzez adaptację pomieszczenia biurowego na węzeł sanitarny.
11. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na niekorzystnym rozporządzaniu powierzonym majątkiem poprzez zawieranie w 2023 r. umów sponsoringu z różnymi podmiotami.
12. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na przekroczeniu uprawnień oraz niedopełnieniu obowiązków w zakresie gospodarki finansowej, poprzez niecelowe wydatki i działanie tym samym na szkodę Skarbu Państwa.
13. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na udzieleniu i realizacji zadania inwestycyjnego dotyczącego wykonania billboardów promocyjnych w LP.
14. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na niecelowym gospodarowaniu gruntami i zasobami lokalowymi.
15. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na przeznaczaniu środków Lasów Państwowych na cele spółek medialnych.
16. Zawiadomienia w przedmiocie wyrządzenia znacznej szkody majątkowej poprzez zawarcie pozornej umowy o pracę w celu osiągnięcia przez osobę fizyczną korzyści majątkowej.
17. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na nadużyciu udzielonych uprawnień oraz niedopełnieniu obowiązków związanych z działalnością jednostek LP.
18. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego na niedopełnieniu obowiązków związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej w nadleśnictwie.

Fakt złożenia tylu zawiadomień został dostrzeżony przez organy państwowe, dlatego Prokurator Krajowy powołał 9 grudnia 2024 r. w Prokuraturze Regionalnej w Krakowie zespół śledczy do zbadania gospodarności, legalności i zasadności działań podejmowanych w latach 2015-2023 przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Przedmiotem prac zespołu są w szczególności działania Dyrektora Generalnego, dyrektorów regionalnych dyrekcji oraz innych funkcjonariuszy publicznych i osób zatrudnionych w Lasach Państwowych, związane z zarządzaniem gruntami i innymi nieruchomościami oraz majątkiem pozostającym w dyspozycji Lasów Państwowych. Zespół dokona również ustaleń i karnoprawnej oceny w zakresie prawidłowości nadzoru nad Lasami Państwowymi ze strony ministra właściwego do spraw środowiska.

Zespół Prokuratorów prowadzi badanie zawiadomień w szczególności w kontekście podejrzenia popełnienia przestępstw z art. 231 § 1 kk i 296 § 1 kk., zawiadomienia niespełniające założeń, w oparciu o które pracuje zespół prokuratorów z Krakowa, zostały zwrócone do prokuratur właściwych na miejsce złożenia zawiadomień.

PODZIĘKOWANIE

Wykorzystanie precyzyjnych narzędzi prawnych zdeterminowane było potrzebą wyjaśnienia okoliczności, które doprowadziły do zaistnienia opisanych w niniejszym opracowaniu działań. Spójne działania organów Rzeczypospolitej oraz Lasów Państwowych powinny być jasnym komunikatem dla wszystkich uczestników procesów związanych z gospodarowaniem majątkiem Skarbu Państwa, będącym w zarządzie Lasów Państwowych, że działanie w ramach prawa jest absolutnie konieczne i podlega stałej weryfikacji.

Doceniając zaangażowanie pracowników wszystkich jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w przygotowanie wszelkich materiałów niezbędnych do właściwego przygotowania dokumentacji związanej z tematami kontroli zewnętrznych oraz wewnętrznych, Dyrektor Generalny Lasów Państwowych składa podziękowania za wytrwałość, poświęcony czas, zaangażowanie i zrozumienie potrzeby wyjaśnienia wszelkich nieprawidłowości, zaistniałych w Lasach Państwowych w latach 2015 – 2023. Liczymy, że wyniki audytów i kontroli, które zostały ocenione negatywnie, znajdą swoje rozwiązanie we właściwych instancjach weryfikujących możliwość popełnienia przestępstw przez niektóre osoby zatrudnione w Lasach Państwowych.

Opracowanie:
Inspekcja Lasów Państwowych
Wydział Prawny DGLP

Zatwierdzam

**DYREKTOR GENERALNY
LASÓW PAŃSTWOWYCH
Adam Wasiak**

/podpisano elektronicznie/